

รายงาน

คณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร

พิจารณาศึกษาเรื่อง
การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช ๒๕๔๔

กลุ่มงานคณะกรรมการการศึกษา
สำนักกรรมการ ๒
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

(สำเนา)

ที่

สภาผู้แทนราษฎร
ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

พฤศจิกายน ๒๕๔๕

เรื่อง รายงานของคณะกรรมการการศึกษา

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการ จำนวน ๑ เล่ม

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๒ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ได้ลงมติตั้งคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร นั้น คณะกรรมการ คณะนี้ประกอบด้วย

๑. ศาสตราจารย์วิจิตร ศรีสอ้าน	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายเกรียงไกร ไชยมงคล	รองประธานคณะกรรมการ
๓. นายนิสิต สินธุไพร	รองประธานคณะกรรมการ
๔. นายพงษ์พิช รุ่งเป้า	รองประธานคณะกรรมการ
๕. นายยุทธศิลป์ ฐาปนกุล	รองประธานคณะกรรมการ
๖. นางลลิตา ฤกษ์สำราญ	รองประธานคณะกรรมการ
๗. นายสมมาตร เจ๊ะนา	รองประธานคณะกรรมการ
๘. นายโสภณ ชาร์มย์	รองประธานคณะกรรมการ
๙. นางบุญริน ศรีธเรศ	โฆษกคณะกรรมการ
๑๐. นายวิทยา ทรงคำ	โฆษกคณะกรรมการ
๑๑. นายสนั่น สุธากุล	โฆษกคณะกรรมการ
๑๒. นายชาญศักดิ์ ชวลิตนิตธรรม	กรรมการ
๑๓. นายพายัพ ปันเกตุ	กรรมการ
๑๔. นายลิขิต หมุ่มดี	กรรมการ
๑๕. นายเสรี สาระนันท์	กรรมการ
๑๖. นายประกอบ รัตนพันธ์	เลขานุการคณะกรรมการ
๑๗. นางกัณฑวรรณ กุลจรรยาวิวัฒน์	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการการศึกษา ได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ เสร็จแล้ว จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุม สภาพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) วิจิตร ศรีสอ้าน
(ศาสตราจารย์วิจิตร ศรีสอ้าน)
ประธานคณะกรรมการการศึกษา

สำนักกรรมการ ๒

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๘๔๗

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๑๒๓๑

สำเนาถูกต้อง

(นางวัชรีย์ สุทธิพันธ์)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการการศึกษา

วรภรณ์ ร้าง/ทาน
ประไพศรี พิมพ์

สารบัญ

	หน้า
รายงานคณะกรรมการการศึกษา	(๑)
๑. วิธีการพิจารณาศึกษา	(๒)
๒. ผลการพิจารณาศึกษา	(๖)
ส่วนที่ ๑ การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔	(๗)
ส่วนที่ ๒ การประมวลสภาพการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔	(๒๔)
ส่วนที่ ๓ กรณีศึกษา : การศึกษาข้อเท็จจริงในพื้นที่จังหวัดราชบุรี เกี่ยวกับการเตรียมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔	(๓๐)
ส่วนที่ ๔ การวิจัยเชิงสำรวจเพื่อติดตามการเตรียมความพร้อม ในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔	(๓๗)
๓. บัณฑิตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ	(๔๔)
ภาคผนวก	
แบบสอบถาม	(๕๐)

รายงาน
คณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร
พิจารณาศึกษาเรื่อง
การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๒ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ได้ลงมติตั้งคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร โดยมีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาของชาติ แล้วรายงานต่อสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นั้น

คณะกรรมการได้พิจารณาญัตติของนางพาริดา สุไลมาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสุรินทร์ กรณีที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ นั้น มีการเน้นการสอนศาสนา ศีลธรรมเพียงใด รวมทั้งมีประธานสภาคณบดีทางศิลปะแห่งประเทศไทย ได้เสนอแนะสรุปว่า ต้องการเห็นวิสัยทัศน์และการบรรจุวิชาทางศิลปะในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ เป็นเรื่องสำคัญและเป็นหัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ อีกทั้งหลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของการปฏิรูปการศึกษา คณะกรรมการจึงดำเนินการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ เสร็จสิ้นแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อสภาผู้แทนราษฎร ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๘๙ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๙๕ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. วิธีการพิจารณาศึกษา

ในการดำเนินการพิจารณาศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ นั้น คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาตั้งแต่วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๔ ถึงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๔๕ ดังนี้

๑.๑ เชิญผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมชี้แจงแถลงข้อเท็จจริงและแสดงความคิดเห็นเรื่อง การปรับหลักสูตรการศึกษาเพื่อเด็กและเยาวชน เพื่อประกอบการพิจารณา ประกอบด้วย

กรมวิชาการ

(๑) นางอารีรัตน์ วัฒนสิน	รองอธิบดี
(๒) นางสาวศรีสมร พุ่มสอาด	ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนา
หลักสูตร
(๓) นางศิญาภรณ์ สุขพัยคัย	นักวิชาการศึกษา
(๔) นายสมนึก ชาติทอง	นักวิชาการศึกษา

๑.๒ เชิญผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมชี้แจงแถลงข้อเท็จจริงและแสดงความคิดเห็นเรื่อง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ เพื่อประกอบการพิจารณา ประกอบด้วย

กรมวิชาการ

(๑) นางอารีรัตน์ วัฒนสิน	รองอธิบดี
(๒) นายสมนึก ชาติทอง	นักวิชาการศึกษา

๑.๓ พิจารณาศึกษารายงานบทวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ โดยคณะทำงานซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการ ประกอบด้วย

(๑) นายชินภัทร ภูมิรัตน	หัวหน้าคณะทำงาน
(๒) ผู้ช่วยศาสตราจารย์พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์	คณะทำงาน
(๓) นางสันทนา พูลพัฒน์	คณะทำงาน
(๔) นายรุ่งโรจน์ ตรงสกุล	คณะทำงาน
(๕) นายสงวน บุญปัยทัศน์	คณะทำงาน

(๖) นางสุกัลยา โชคบำรุง	คณะทำงาน
(๗) นายณรงค์ แผ้วพลสง	คณะทำงาน
(๘) รองศาสตราจารย์พรทิพย์ ดีสมโชค	คณะทำงาน
(๙) นายชัชพงษ์ สุวรรณรักษ์	คณะทำงาน

ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ที่ได้ใช้ข้อมูลจากเอกสารประกอบการชี้แจงของหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา ได้แก่ กรมวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา สำนักงานสถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กรมการศึกษา นอกโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และกรมอาชีวศึกษา

๑.๔ เชิญผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมชี้แจงแถลงข้อเท็จจริงและแสดงความคิดเห็นเรื่องการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ไปใช้ เพื่อประกอบการพิจารณาประกอบด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

(๑) นายดิลก พัฒน์วิชัยโชติ	รองเลขาธิการ
(๒) นางสาวผ่องพรรณ เอกอาวุธ	นักวิชาการศึกษา
(๓) นางสาวสมพร มั่นทนานาชาติ	ศึกษานิเทศก์

กรมสามัญศึกษา

(๑) นายเจริญ ภัคดีวานิช	รองอธิบดี
(๒) นายเกรียงศักดิ์ พรราวศรี	หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์
(๓) นางวัฒนาพร ระงับทุกข์	ศึกษานิเทศก์

กรมอาชีวศึกษา

(๑) นายพยุงค์ศักดิ์ จันทร์สุรินทร์	อธิบดี
(๒) นายสงวน บุญปิยทัศน์	รองอธิบดี
(๓) นางศิริพรรณ ชุ่มนุ้ม	ผู้อำนวยการกองแผนงาน
(๔) นางวราพรรณ น้อยสุวรรณ	หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์

(๕) นายสิทธิพงศ์ ยุวจิตติ

ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนา
อาชีวศึกษา ๑

๑.๕ ตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อพิจารณาวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช ๒๕๔๔ ประกอบด้วย

(๑) นายสนั่น สุชากุล	ประธานคณะอนุกรรมการ
(๒) นางบุญรีน ศรีธเรศ	รองประธานคณะอนุกรรมการ
(๓) นายเกรียงไกร ไชยมงคล	อนุกรรมการ
(๔) นางอารีรัตน์ วัฒนสิน	อนุกรรมการ
(๕) นายเจริญ ภัคดีวานิช	อนุกรรมการ
(๖) นางวราพรรณ น้อยสุวรรณ	อนุกรรมการ
(๗) นางพีพรรณ เอกสุภาพันธ์	อนุกรรมการ
(๘) นางรุ่งเรือง สุขาภิรมย์	อนุกรรมการ
(๙) นายชินภัทร ภูมิรัตน	เลขานุการคณะอนุกรรมการ
(๑๐) นางสาวผ่องพรรณ เอกอาวุธ	ผู้ช่วยเลขานุการคณะ
อนุกรรมการ
(๑๑) ศาสตราจารย์วิจิตร ศรีสอ้าน	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๑๒) นายสมมารท เจ๊ะนา	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๑๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์พฤทธิ
ศิริบรรณพิทักษ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๑๔) นางสันทนา พูลพัฒน์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๑๕) นางสุกัลยา โชคบำรุง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๑๖) นายรุ่งโรจน์ ตรงสกุล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๑๗) นายสงวน บุญปิยทัศน์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๑๘) นายณรงค์ แผ้วพลสง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๑๙) นายชัชพงษ์ สุวรรณรักษ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๒๐) นายสุรชัย ชินโย	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

(๒๑) นายสวัสดิ์ ดีชื่น	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๒๒) ว่าที่ร้อยตรี กฤต มาเดช	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา ดังนี้

๑. คณะทำงานพิจารณาวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ และความพร้อมของหน่วยงานต่างๆ ที่จัดการศึกษา ในการนำหลักสูตรใหม่ไปใช้ประกอบด้วย

(๑) นายชินภัทร ภูมิรัตน	หัวหน้าคณะทำงาน
(๒) นางอารีรัตน์ วัฒนสิน	รองหัวหน้าคณะทำงาน
(๓) นางวราพรรณ น้อยสุวรรณ	คณะทำงาน
(๔) นางรุ่งเรือง สุขากิรมย์	คณะทำงาน
(๕) นางสาวผ่องพรรณ เอกอาวุธ	คณะทำงาน
(๖) นายธเนศ ขำเกิด	คณะทำงาน
(๗) นางภาวนี ธำรงเลิศฤทธิ์	คณะทำงาน
(๘) นางสิริรักษ์ รัชชุตานติ	คณะทำงาน
(๙) นางวัฒนาพร ระงับทุกข์	คณะทำงาน
(๑๐) นางรพีพรรณ เอกสุภาพันธุ์	เลขานุการคณะทำงาน
(๑๑) นายรุ่งโรจน์ ตรงสกุล	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน
(๑๒) นางสาววราภรณ์ สุขประเสริฐ	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน
(๑๓) นายนาถะ ดวงวิชัย	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน

๒) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากการเดินทางไปศึกษาข้อเท็จจริงในพื้นที่ จำนวน ๑ ครั้ง คือ

(๑) จังหวัดราชบุรี ณ อำเภอโพธาราม และอำเภอเมือง

๓) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเรื่อง การเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔

๔) นำข้อมูลที่ได้จากทุกส่วนมาสังเคราะห์เพื่อจัดทำข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการศึกษา

๒. พิจารณาการศึกษา

คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษาข้อมูลและรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดผลการศึกษา ดังนี้

ส่วนที่ ๑ การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔

ส่วนที่ ๒ การประมวลสภาพการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔

ส่วนที่ ๓ กรณีศึกษา : การศึกษาข้อเท็จจริงในพื้นที่จังหวัดราชบุรีเกี่ยวกับการเตรียมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔

ส่วนที่ ๔ การวิจัยเชิงสำรวจเพื่อติดตามการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔

ส่วนที่ ๑

การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔

๑. บทนำ

การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งแก้ไข ปัญหาและข้อจำกัดของหลักสูตรเดิม ซึ่งเป็นการกำหนดจากส่วนกลาง ทำให้ไม่สามารถ สะท้อนสภาพความต้องการของสถานศึกษาและท้องถิ่น หลักสูตรเดิมไม่ได้จัดให้ผู้เรียน เรียนวิชาสำคัญ ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ อันเป็นวิชาที่เป็น รากฐานในการพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ ต่อไป และข้อจำกัดที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การนำหลักสูตรเดิมไปใช้ ยังมีข้อจำกัด หลายประการทำให้ไม่สามารถสร้างพื้นฐานในการคิด และวิธีการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมี ทักษะในการจัดการและทักษะในการดำเนินชีวิต สามารถเผชิญปัญหาสังคมและเศรษฐกิจ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

นอกจากนั้น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังเป็นหลักสูตรที่ได้มีการออกแบบให้รองรับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้าน ความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เน้นกระบวนการ เรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยส่วนกลางจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตร แกนกลางของประเทศ เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยให้ สถานศึกษานำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่ได้กำหนดในหลักสูตรแกนกลาง ไปจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

หลักการ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔ ได้กำหนดหลักการเพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ ๕ ข้อ ดังนี้

๑. เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความ เป็นสากล
๒. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
๓. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ
๔. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลาและการจัดการเรียนรู้
๕. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ จึงได้กำหนดจุดหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ต่อไปนี้

๑. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ท่านนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์
๒. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า
๓. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงาน ได้เหมาะสมกับสถานการณ์
๔. มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด ทักษะการสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต
๕. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
๖. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค

๗. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
๘. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะวัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม
๙. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

๒. แนวการจัดหลักสูตร

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักสูตร จุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง มีแนวปฏิบัติในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

(๑) ระดับช่วงชั้น กำหนดหลักสูตร เป็น ๔ ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

ช่วงชั้นที่ ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๓

ช่วงชั้นที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖

ช่วงชั้นที่ ๓ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓

ช่วงชั้นที่ ๔ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖

(๒) สาระการเรียนรู้ กำหนดสาระการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะ หรือกระบวนการการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ของผู้เรียน แบ่งเป็น ๘ กลุ่ม ดังนี้

(๑) ภาษาไทย

(๒) คณิตศาสตร์

(๓) วิทยาศาสตร์

(๔) สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

(๕) สุขศึกษาและพลศึกษา

(๖) ศิลปะ

(๗) การงานอาชีพ และเทคโนโลยี

(๘) ภาษาต่างประเทศ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้สถานศึกษาจัดทำสาระการเรียนรู้ให้ครบทั้ง ๘ กลุ่ม ในทุกช่วงชั้น ให้เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้ และระดับพัฒนาการของผู้เรียน โดย

ในช่วงการศึกษาภาคบังคับ คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จัดหลักสูตร เป็นรายปี และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ จัดเป็นหน่วยกิต ดังนี้

ช่วงชั้นที่ ๑ และ ๒ เป็นช่วงชั้นแรกของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนา คุณภาพชีวิต กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม โดยให้ความสำคัญกับทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์

ช่วงชั้นที่ ๓ เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจ ความสามารถ ความถนัด ความสนใจของตนเอง และพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตน ทักษะในการ ดำเนินชีวิต การเสริมสร้างสุขภาพส่วนตนและชุมชน ความรับผิดชอบต่อสังคม และให้มี ความรู้ที่เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ

ช่วงชั้นที่ ๔ มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน ทักษะในวิทยาการ และเทคโนโลยี ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ

(๓) **กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน** เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของ ตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง ๘ กลุ่มโดยเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับ กิจกรรมที่เลือกด้วยตนเอง ตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง ซึ่งกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

- กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน โดยเน้น การทำงานเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์

- กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียน ให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพ ที่ดี

(๔) **การจัดเวลาเรียน** ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนให้ยืดหยุ่นได้ ตามความเหมาะสม ในแต่ละชั้นปี ทั้งการจัดเวลาเรียน ในสาระการเรียนรู้ ๘ กลุ่ม และรายวิชาที่สถานศึกษา จัดทำเพิ่มเติม รวมทั้งต้องจัดให้มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียนตามความเหมาะสม

๓. การวิเคราะห์หลักสูตรขั้นพื้นฐาน

๓.๑ ความสอดคล้องของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกับ พ.ร.บ.การศึกษา แห่งชาติ

ในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ได้นำจุดมุ่งหมาย และเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ มาเป็นพื้นฐาน ในการจัดทำหลักสูตร ถ้าพิจารณาจากหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ จะพบว่า หลักการของหลักสูตรทุกข้อ สามารถเชื่อมโยงสอดคล้อง กับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม ถ้าได้มีการศึกษาวิเคราะห์ในรายละเอียด ก็อาจมีบางประเด็นที่ไม่ชัดเจน ซึ่งอาจจะต้องมีการชี้แจงครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังรายละเอียดการวิเคราะห์ในตารางต่อไปนี้

ตาราง แสดงความสอดคล้องระหว่างหลักการของหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ กับพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒

หลักการของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔	พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒	ความสอดคล้องระหว่าง หลักการของหลักสูตรกับ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ
๑. เป็นการศึกษาเพื่อความ เป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้น ความเป็นไทยควบคู่กับความ เป็นสากล	มาตรา ๖ การจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการ ดำรงชีวิต... มาตรา ๗ ในกระบวนการเรียนรู้ รวมไปถึงภูมิปัญญาไทยและ ความรู้สากล	หลักการข้อ ๑ มีความสอดคล้อง กับ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ มาตรา ๖ และมาตรา ๗

หลักการของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔	พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒	ความสอดคล้องระหว่าง หลักการของหลักสูตรกับ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ
<p>๒. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา</p>	<p>มาตรา ๘ การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก...ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา</p> <p>มาตรา ๑๐ การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอภาค...</p>	<p>หลักการข้อ ๒ มีความสอดคล้องกับ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ มาตรา ๘ และมาตรา ๑๐</p>
<p>๓. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ</p>	<p>มาตรา ๒๒ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักการว่าผู้เรียนมีความสามารถ...และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด...</p> <p>มาตรา ๒๔ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง...</p>	<p>หลักการข้อ ๓ มีความสอดคล้องกับ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓</p>
<p>๔. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้</p>	<p>มาตรา ๙ (๓) มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ</p> <p>มาตรา ๒๔ การจัดการกระบวนการเรียนรู้....</p> <p>มาตรา ๔๗ ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา...</p>	<p>หลักการข้อ ๔ มีความสอดคล้องกับ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ มาตรา ๙ (๓) มาตรา ๒๔ และมาตรา ๔๗</p>

หลักการของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔	พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒	ความสอดคล้องระหว่าง หลักการของหลักสูตรกับ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ
๕. หลักสูตรที่จัดการศึกษา ได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุม ทุกเป้าหมาย สามารถเทียบ โอนผลการเรียนรู้และ ประสบการณ์	มาตรา ๘ (๑) เป็นการศึกษา ตลอดชีวิตสำหรับประชาชน... มาตรา ๑๕ การจัดการศึกษามี ๓ รูปแบบ คือ การศึกษาใน ระบบ การศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย... ให้มี การเทียบโอนผลการเรียนรู้...	หลักการข้อ ๕ มีความสอดคล้อง กับ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ มาตรา ๘ (๑) และ มาตรา ๑๕

๓.๒ การเปรียบเทียบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ กับ หลักสูตรฉบับปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๓๓

การจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้
หลักสูตรมีความสอดคล้องกับ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ และเป็นการแก้ไขปัญหาของ
หลักสูตรเดิมที่ยังขาดความยืดหยุ่น และมีได้ส่งเสริมกระบวนการคิด และการลงมือปฏิบัติ
ของผู้เรียนเท่าที่ควร ดังนั้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงจุดต่าง ๆ ที่เปลี่ยนไปจึงนำเสนอด้วยตาราง
ต่อไปนี้

ตาราง แสดงการเปรียบเทียบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช ๒๕๔๔ กับหลักสูตรฉบับปรับปรุง พุทธศักราช
๒๕๓๓

สาระสำคัญ	หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓	หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔
๑. แนวความคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร	<p>เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาชีวิตที่ ทำประโยชน์ต่อสังคม โดยมุ่ง</p> <p>๑. พัฒนาคณะ ให้มีความรู้พื้นฐาน มี สุขภาพกาย ใจสมบูรณ์ แก้ปัญหาเป็น เสียสละ</p> <p>๒. พัฒนาอาชีพ</p> <p>๓. พัฒนาสังคม โดยปฏิบัติหน้าที่ ของตนต่อบ้าน ชุมชน ประเทศ และโลก</p>	<p>๑. เป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคณะ ไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและ วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี ความสุข</p> <p>๒. ให้คนไทยทุกคนมีส่วนร่วมใน การพัฒนาการศึกษา โดยแสดง ความคิดเห็น เสนอแนะเพื่อปรับปรุง หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ</p>
๒. การจัดหลักสูตร	<p>แบ่งหลักสูตร ออกเป็น ๓ ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา (๖ ปี) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (๓ ปี)</p>	<p>กำหนดหลักสูตรต่อเนื่องกัน ๑๒ ปี โดยแบ่งออกเป็น ๔ ช่วงชั้น คือ ช่วงชั้นที่ ๑ ประถมศึกษาปีที่ ๑-๓</p>

สาระสำคัญ	หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓	หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔
<p>๓. การกำหนดสาระการเรียนรู้</p>	<p>และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (๓ ปี)</p> <p>กำหนดสาระที่จะจัดให้เรียนรู้เป็น ๒ ระดับ คือ</p> <p>หลักสูตรประถมศึกษา</p> <p>กำหนดเป็นกลุ่มประสบการณ์ มี ๕ กลุ่ม คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ประกอบด้วย ภาษาไทยและคณิตศาสตร์ ๒. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ๓. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ๔. กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ ๕. กลุ่มประสบการณ์พิเศษ <p>หลักสูตรมัธยมศึกษา (ต้นปลาย)</p> <p>จัดเป็นกลุ่ม ๕ กลุ่มวิชา คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. กลุ่มวิชาภาษาไทย ๒. กลุ่มวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ๓. กลุ่มพัฒนาบุคลิกภาพ ๔. กลุ่มวิชาการงานและอาชีพ 	<p>ช่วงชั้นที่ ๒ ประถมศึกษาปีที่ ๔-๖</p> <p>ช่วงชั้นที่ ๓ มัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓</p> <p>ช่วงชั้นที่ ๔ มัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖</p> <p>กำหนดสาระที่จะให้เกิดการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เหมือนกันตลอดหลักสูตร ทั้ง ๑๒ ปี ซึ่งประกอบด้วย ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ภาษาไทย ๒. คณิตศาสตร์ ๓. วิทยาศาสตร์ ๔. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๕. สุขศึกษาและพลศึกษา ๖. ศิลปะ ๗. การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๘. ภาษาต่างประเทศ <p>การกำหนดสาระการเรียนรู้ของทั้ง ๘ กลุ่ม แบ่งออกเป็น</p> <p>- สาระการเรียนรู้พื้นฐาน เป็นสาระการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคน</p> <p>สาระการเรียนรู้เพิ่มเติม เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติม</p>

สาระสำคัญ	หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓	หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔
<p>๔. หลักการของหลักสูตร</p>	<p>สำหรับกิจกรรมที่กำหนดให้มีในระดับมัธยมศึกษา มี ๓ กิจกรรมดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. กิจกรรมตามระเบียบฯ ๒. กิจกรรมแนะแนว หรือแก้ปัญหา หรือพัฒนาผู้เรียน ๓. กิจกรรมอิสระ <p>ในแต่ละระดับการศึกษา คือ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย มีหลักการแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับวัยของผู้เรียน คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาระดับพื้นฐาน เพื่อปวงชน (๖ ปี) มุ่งสร้างเอกภาพของชาติ และให้ผู้เรียนนำประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ ๒. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด และ 	<p>เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล</p> <p>สำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. กิจกรรมนักเรียน ๒. กิจกรรมแนะแนว <p>เป็นการศึกษาที่เสริมสร้างความ เป็นเอกภาพของชาติระหว่างความเป็นไทยและสากล มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ ด้วยตนเองตลอดชีวิต ทั้งเรื่องความรู้ คุณธรรม โดยจัดการเรียนรู้ ที่เป็นการบูรณาการ และทุกคนมี โอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน (โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสกลุ่มต่างๆ)</p>

สาระสำคัญ	หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓	หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔
<p>๕. จุดหมายของหลักสูตร</p>	<p>ความสนใจของตนเอง เพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ เป็นการศึกษาที่สนองความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ</p> <p>๓. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาที่เพิ่มความรู้และทักษะเฉพาะด้านที่จะนำไปประกอบอาชีพได้ อาจไปศึกษาต่อหรือพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น เน้นการใช้วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี พัฒนาคุณภาพชีวิตท้องถิ่น และประเทศชาติ</p> <p>ทั้ง ๓ ระดับ มุ่งพัฒนาคนหรือผู้เรียนให้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทหน้าที่ของตน อย่างไรก็ตามกำหนดจุดหมายไว้แต่ละระดับแตกต่างกันตามวัยของผู้เรียน ระดับประถม เน้นความพร้อม ทำประโยชน์ต่อสังคม ขณะที่ในระดับมัธยมศึกษาเน้นการเลือกแนวทางและทำประโยชน์ให้สังคม</p>	<p>มุ่งพัฒนาคนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดี มีปัญญา (มีความสามารถ คิดเป็น แก้ปัญหาได้ และมีความสุข มีสุขภาพดี ภูมิใจในความเป็นไทย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข) โดยเฉพาะเน้นการพึ่งตนเองได้</p>

สาระสำคัญ	หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓	หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔
๖. ลักษณะของหลักสูตร	<p>๑. เป็นหลักสูตรสถานศึกษาสามารถนำไปจัดการเรียนการสอนตามแนวทางที่กำหนดไว้ในขณะที่กำหนดให้ท้องถิ่น สามารถพัฒนาหลักสูตร/รายวิชาที่ไม่ซ้ำกับหลักสูตรของกระทรวงศึกษาฯ ได้ โดยกำหนดรหัสวิชาต่าง ๆ ไว้</p> <p>๒. เป็นหลักสูตรที่ใช้จุดประสงค์ (จุดประสงค์กลุ่มวิชาและรายวิชา) เป็นตัวกำหนดคุณภาพผู้เรียน</p> <p>๓. โครงสร้างของหลักสูตรกำหนดเนื้อหา ที่มีรายละเอียดเป็นวิชาและคำอธิบายรายวิชาทุกวิชา คาบเวลา/เวลาเรียนที่ชัดเจน และการวัดผลประเมินผลที่มีกฎระเบียบชัดเจนในการปฏิบัติ</p>	<p>๑. เป็นหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดเป็นกรอบหลักสูตร คือ กำหนดสาระของหลักสูตรอย่างกว้าง ๆ เพื่อให้สถานศึกษาไปกำหนดรายละเอียด เพื่อจัดการเรียนการสอนต่อไป</p> <p>๒. เป็นหลักสูตรที่ใช้มาตรฐานเป็นตัวกำหนดคุณภาพผู้เรียน โดยส่วนกลางกำหนดมาตรฐานกลุ่มวิชาและมาตรฐานแต่ละช่วงชั้นให้</p> <p>๓. โครงสร้างของหลักสูตรกำหนดแต่เพียงสาระหลัก (ที่เป็นความคิดรวบยอด-strand กว้าง ๆ) เท่านั้น สถานศึกษาต้องไปจัดรายละเอียดเพื่อจัดการเรียนรู้เอง ทั้งในเรื่องการกำหนดเนื้อหาสาระ (คำอธิบายรายวิชา) เวลาเรียน และการวัดผลประเมินผลการเรียน สถานศึกษาต้องดำเนินการเองทั้งหมด กล่าวได้ว่าสถานศึกษาต้องทำหลักสูตรของสถานศึกษาเอง และจัดการเรียนการสอนด้วยตนเองทั้งสิ้น</p>

สาระสำคัญ	หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓	หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔
<p>๗. การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา</p>	<p>๔. สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนเป็นรายวิชา และทำจากรัฐ/ส่วนกลาง</p> <p>สถานศึกษาไม่ต้องจัดทำหลักสูตรหรือสาระของหลักสูตรของแต่ละสถานศึกษา เพราะใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งผู้สอนสามารถนำหลักสูตรไปจัดทำแผนการสอนได้ทันที</p> <p>อย่างไรก็ตาม หลักสูตรได้เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นสามารถพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการและเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น โดยกระทรวงฯ กำหนดแนวทาง/วิธีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้สถานศึกษาพัฒนาเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ และรายวิชาใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นได้ตามความเหมาะสม</p>	<p>๔. สื่อการเรียนการสอน เน้นเพื่อการศึกษา ค้นคว้า เพื่อการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นสื่อจึงต้องหลากหลายและต้องมีแหล่งการเรียนรู้เพื่อการค้นคว้า</p> <p>สถานศึกษาต้องจัดทำสาระของหลักสูตร (พ.ร.บ. มาตรา ๒๗ วรรค ๒) หรือหลักสูตรของสถานศึกษา เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นซึ่งถือว่าเป็นการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษาอย่างแท้จริง</p> <p>สถานศึกษา ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน มีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพนักเรียนด้วย</p>

สาระสำคัญ	หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓	หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔
๘. การจัดการเรียนรู้	<p>๒. มีการประเมินคุณภาพนักเรียนระดับชาติ โดยการสุ่มตัวอย่างในชั้น ป. ๖ ม. ๓ และ ม. ๖</p> <p>๓. กำหนดให้มีการเทียบโอนประสบการณ์และผลการเรียนรู้ตลอดหลักสูตร</p> <p>๑. สถานศึกษาไม่ต้องกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพราะได้กำหนดไว้เรียบร้อยแล้วในหลักสูตรของกระทรวงฯ</p> <p>๒. จัดการเรียนรู้หรือการเรียนการสอนเน้นกระบวนการ โดยใช้เนื้อหาวิชาต่างๆ ที่กำหนดในหลักสูตร เป็นสื่อในการพัฒนาสติปัญญาให้เจริญงอกงาม เป็นศูนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง</p>	<p>๒. มีการประเมินระดับชาติโดยประเมินนักเรียนทุกคนในปีสุดท้ายของทุกช่วงชั้น (ป.๓ ป. ๖ ม. ๓ และ ม. ๖)</p> <p>๓. กำหนดให้มีการเทียบโอนประสบการณ์และผลการเรียนรู้ตลอดหลักสูตร</p> <p>๑. สถานศึกษาต้องร่วมกับชุมชนกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (ม.๒๗ วรรค ๒) และมีการวัดและประเมินผลเพื่อปรับปรุงและพัฒนา</p> <p>๒. การจัดการเรียนรู้ เน้นตามสภาพจริงในชีวิตจริงให้เกิดองค์ความรู้ ซึ่งสถานศึกษาจะต้องใช้วิธีการเชื่อมโยงสาขาวิชาต่าง ๆ หรือการบูรณาการองค์ความรู้สาขาวิชาต่างๆ เข้าด้วยกันให้มากที่สุด นอกจากนั้นการจัดการเรียนรู้ต้อง</p>

สาระสำคัญ	หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓	หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔
<p>๙. การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน</p>	<p>๑. การประเมินผลการเรียน มี ๓ ลักษณะ คือ การวัดผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และเมื่อเรียนจบแล้ว ต้องเน้นการนำผลการประเมินมาแก้ไขปรับปรุงคุณภาพผู้เรียน</p> <p>๒. มีการประเมินคุณภาพนักเรียน ในชั้น ป.๖ ม. ๓ และ ม.๖</p> <p>๓. กำหนดให้มีการเทียบโอนประสบการณ์และผลการเรียนรู้ตลอดหลักสูตร</p>	<p>ยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้และพัฒนาตนเองได้</p> <p>๑. กำหนดให้ประเมินตามสภาพจริง ควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน และกำหนดให้สถานศึกษาประเมินซ้ำทุก ๓ ปี</p> <p>สถานศึกษา ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน มีส่วนร่วมในการประเมินด้วย</p> <p>๒. มีการประเมินคุณภาพนักเรียนระดับชาติโดยประเมินนักเรียนทุกคนในปีสุดท้ายของทุกช่วงชั้น (ป.๓ ป. ๖ ม.๓ และ ม.๖)</p> <p>๓. กำหนดให้มีการเทียบโอนประสบการณ์และผลการเรียนรู้ตลอดหลักสูตร</p>
<p>๑๐. การจบหลักสูตร</p>	<p>๑. กำหนดการจบหลักสูตรไว้เป็น ๓ ระดับ คือ ป.๖ ม. ๓ และ ม. ๖</p>	<p>๑. กำหนดการจบหลักสูตรไว้ ๒ ระดับ คือ การศึกษาภาคบังคับ (ม. ๓) และการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ม. ๖)</p>

สาระสำคัญ	หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓	หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔
๑๑. การกำกับติดตามตรวจสอบ ประเมินผล และรายงาน (การประกันคุณภาพ)	๒. กระทรวงศึกษาธิการมีการกำหนดระเบียบว่าด้วยการวัดและการประเมินผลไว้ชัดเจน ไม่ระบุไว้ในหลักสูตรฉบับที่ใช้ในปัจจุบัน เพราะการประเมินผลในภาพรวมเป็นบทบาทหน้าที่ของส่วนกลาง	๒. สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดระบบหลักเกณฑ์ ระเบียบ และวิธีการวัดและการประเมินผลผู้เรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง กระทรวงศึกษาธิการประกาศเกี่ยวกับระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อจัดระบบบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพที่ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และสร้างความมั่นใจและพึงพอใจให้กับสังคม

สรุป

สรุปผลการเปรียบเทียบหลักสูตรเดิมกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ พบว่า ในหลักการใหญ่ ๆ ไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวคือ หลักสูตรทั้งสองฉบับ สนับสนุนแนวการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการจัดการเรียนรู้นั้นจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงมากกว่าการเรียนรู้แต่เพียงเนื้อหา

นอกจากนี้ การที่ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติได้กำหนดหลักการของการจัดการศึกษาไว้หลายประการ เช่น

๑. การจัดการศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
๒. ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
๓. การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง
๔. มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงทำให้การพัฒนาหลักสูตรต้องเปลี่ยนไปจากเดิม โดยเฉพาะจะต้องมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นและให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร และจะต้องปรับเปลี่ยนการวัดผลประเมินผลผู้เรียน รวมทั้งมีการประกันคุณภาพของสถานศึกษาควบคู่กันไป

ส่วนที่ ๒

การประมวลสภาพการเตรียมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช ๒๕๔๔

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดให้มีแผนการเตรียมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ หน่วยงานหลักที่เตรียมการใช้หลักสูตร ได้แก่ กรมวิชาการ กรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งแผนการเตรียมการใช้หลักสูตรของทุกหน่วยงาน มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ดังนี้

๑. เพื่อให้โรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย มีความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ในปีการศึกษา ๒๕๔๕
๒. เพื่อให้โรงเรียนทุกโรงเรียน ทุกสังกัด มีความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ในปีการศึกษา ๒๕๔๖

การดำเนินการเตรียมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการโครงการโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งตามความรับผิดชอบในการดำเนินงานของหน่วยงาน มี ๓ ประเภท รวมทั้งสิ้น ๒,๑๔๒ โรงเรียน ดังนี้

๑. โรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ดำเนินการโดยกรมวิชาการ มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๖๒ โรงเรียน
 - ๑.๑ โรงเรียนสังกัด สปช. (๗๖ จังหวัด ๆ ละ ๑ โรงเรียน) ๗๖ โรงเรียน
 - ๑.๒ โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา (๗๖ จังหวัด ๆ ละ ๑ โรงเรียน) ๗๖ โรงเรียน
 - ๑.๓ โรงเรียนสังกัด สช. (๔ ภาคมุทิตศาสตร์ ๆ ละ ๑ โรงเรียน และ กทม.) ๕ โรงเรียน
 - ๑.๔ โรงเรียนสังกัดเทศบาล (๔ ภาคมุทิตศาสตร์ ๆ ละ ๑ โรงเรียน และ กทม.) ๕ โรงเรียน
๒. โรงเรียนเครือข่ายที่ดำเนินการโดยหน่วยงานต้นสังกัด จำนวน ๑,๙๘๐ โรงเรียน
ดังนี้
 - ๒.๑ โรงเรียนสังกัด สปช. อำเภอละ ๑ โรงเรียน
และโรงเรียนที่จัดการศึกษาภาคบังคับ ๑,๐๑๑ โรงเรียน

๒.๒ โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา สหวิทยาเขตละ ๑ โรงเรียน	๔๗๔ โรงเรียน
๒.๓ โรงเรียนสังกัด สช.	๒๔๖ โรงเรียน
๒.๔ โรงเรียนสังกัดสำนักงานบริหารการศึกษาท้องถิ่น	๖๐ โรงเรียน
๒.๕ โรงเรียนสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร	๑๒ โรงเรียน
๓. โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดปฏิรูปการศึกษา ๕ จังหวัด (พิษณุโลก ภูเก็ต เพชรบุรี ชลบุรี และอำนาจเจริญ) จำนวน	๑๗๗ โรงเรียน

นอกจากการเตรียมการโดยการนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว กระทรวงศึกษาธิการยังมีการเตรียมการในส่วนอื่น ๆ อีก จากการวิเคราะห์แผนการดำเนินการเตรียมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ได้มีการดำเนินการเตรียมใช้หลักสูตรในเรื่องต่อไปนี้

๑. ด้านสื่อและเอกสาร

กรมวิชาการได้ดำเนินการจัดทำสื่อและเอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ เพื่อแจกให้กับครูทุกคนในโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร สถานศึกษาทุกแห่งและครูทุกคน รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษา จะได้รับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ พร้อมทั้งชุดเอกสารประกอบหลักสูตร (ทุกรายการ) และซีดีรอมที่เป็นต้นฉบับของเอกสาร โดยได้มีการประสานงานกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ได้แก่ กรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรมอาชีวศึกษากกรมการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อนำสื่อและเอกสารหลักสูตรไปแจกเผยแพร่ให้กับศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร ครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัด รวมทั้งจัดทำเอกสารชุดฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการอบรมปฏิบัติการวิทยากรแกนนำของกรมต้นสังกัด

๒. ด้านพัฒนาบุคลากร

ทุกหน่วยงานได้จัดให้มีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจสาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ และแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

๒.๑ กรมวิชาการ ได้มีการพัฒนาบุคลากร ดังนี้

- อบรมศึกษานิเทศก์และบุคลากรของโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๑๖๒ โรงเรียน (ศึกษานิเทศก์ จำนวน ๑๖๒ คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน ๑๖๒ คน และครูผู้สอน จำนวน ๑,๖๒๐ คน)

อบรมวิทยากรแกนนำระดับชาติของหน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษาจำนวน ๑,๒๐๐ คน เพื่อไปทำหน้าที่เป็นวิทยากรแกนนำอบรมปฏิบัติการโรงเรียนเครือข่าย จำนวน ๑,๘๐๕ โรงเรียน

- อบรมวิทยากรหลักสูตรระดับจังหวัด จำนวน ๒ ชุด ต่อ ๑ จังหวัด ชุดละ ๑๕ คน รวมทั้งสิ้น ประมาณ ๒,๕๐๐ คน เพื่อไปทำหน้าที่อบรมครูและผู้บริหารสถานศึกษาทั่วประเทศภายในจังหวัด ให้มีความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ในปีการศึกษา ๒๕๔๖

- ประชุมชี้แจง/อบรมเครือข่ายวิทยากรจากสถาบันราชภัฏ รวมทั้งผู้บริหาร นักวิชาการศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการ ประมาณ ๑,๕๐๐ คน เพื่อการนิเทศ กำกับ และติดตามการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔

.๒ กรมสามัญศึกษา ได้มีการพัฒนามุคกลาง ดังนี้

- อบรมวิทยากรแกนนำร่วมกับกรมวิชาการ จำนวน ๓๐๐ คน เพื่อไปอบรมบุคลากรของโรงเรียนเครือข่ายในสังกัดของกรมสามัญศึกษา

- อบรมบุคลากรของโรงเรียนเครือข่าย จำนวน ๔๗๔ โรงเรียน จำนวน ๘,๐๕๘ คน เพื่อให้สามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งนำไปใช้ในปีการศึกษา ๒๕๔๕

- อบรมบุคลากรของโรงเรียนที่จะใช้หลักสูตรในปีการศึกษา ๒๕๔๖ จำนวน ๒,๑๑๙ โรง จำนวน ๓๑,๖๘๐ คน เพื่อให้สามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและแผนบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำไปใช้ในปีการศึกษา ๒๕๔๖

.๓ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้มีการพัฒนามุคกลาง ดังนี้

ปีงบประมาณ ๒๕๔๕

- อบรมวิทยากรแกนนำการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกับกรมวิชาการ จำนวน ๓๐๐ คน เพื่อไปอบรมบุคลากรของโรงเรียนเครือข่าย ๑,๐๑๑ โรง

- อบรมบุคลากรของโรงเรียนเครือข่าย ๑,๐๑๑ โรง จำนวน ๑๐,๑๑๐ คน เพื่อให้สามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แผนการบริหารจัดการหลักสูตร และนำไปใช้ในปีการศึกษา ๒๕๔๕

- อบรมผู้บริหารและครูโรงเรียนคุณภาพแกนนำกลุ่มโรงเรียน ๔,๖๔๑ โรงเรียนทั่วประเทศ โดยวิทยากรแกนนำ และวิทยากรหลักสูตรระดับจังหวัด

ปีงบประมาณ ๒๕๔๖

- อบรมผู้บริหารและครูโรงเรียนเครือข่ายของโรงเรียนคุณภาพแกนนำกลุ่มโรงเรียน จำนวน ๑๐,๓๕๙ โรงเรียน

ปีงบประมาณ ๒๕๔๗

- อบรมผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดเล็ก และหรือที่มีครูไม่ครบชั้น รวมทั้งโรงเรียนสาขาที่ต้องใช้หลักสูตร จำนวนทั้งสิ้น ๑๔,๒๕๓ โรงเรียน

๒.๔ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้มีการพัฒนาบุคลากร ดังนี้

- อบรมวิทยากรแกนนำร่วมกับกรมวิชาการ จำนวน ๑๘๐ คน เพื่อไปอบรมบุคลากรของโรงเรียนเครือข่าย สช. ๒๔๘ โรงเรียน

- อบรมผู้บริหารและครูโรงเรียนเครือข่าย ประมาณ ๒,๔๘๐ คน เพื่อให้สามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แผนการบริหารจัดการหลักสูตร และนำไปใช้ในปีการศึกษา ๒๕๔๕

- อบรมผู้บริหารและครูโรงเรียนทั่วไปอีก ๒,๒๔๖ โรงเรียน ซึ่งแยกเป็นโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ๑,๙๔๖ โรงเรียน และโรงเรียนเอกชน (โรงเรียนที่สอนภาษาจีนร่วมกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม) จำนวน ๓๐๐ โรงเรียน

๓. ด้านการประชาสัมพันธ์

ทุกหน่วยงานได้จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อช่วยให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป ได้มีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ในหลายรูปแบบ ได้แก่ จัดประชุมชี้แจง จัดทำเอกสารแผ่นพับ/โปสเตอร์ รวมทั้งสื่อมวลชนด้านอื่นๆ เช่น เผยแพร่ผ่านคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ จัดรายการถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์

๔. ด้านการวิจัยและพัฒนา

กรมวิชาการ กรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ได้มีการวางแผนวิจัยและพัฒนาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ โดยกำหนดให้มีการวิจัยประเมินผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร เพื่อนำผลการประเมินในประเด็นต่างๆไปพัฒนาปรับปรุงกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในโอกาสต่อไป

๕. ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล

กรมวิชาการ กรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้กำหนดแนวทางการนิเทศ ติดตามและประเมินผล โดยกรมวิชาการและกรมต้นสังกัดได้ออกปฏิบัติงานนิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายทั่วประเทศ เพื่อรวบรวมประเด็นปัญหา/ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการเตรียมการนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนั้น ได้มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้าของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่อง และโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร เพื่อให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนดังกล่าว ได้นำเสนอความก้าวหน้า ได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น พร้อมทั้งรับข้อเสนอแนะด้านต่างๆ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป รวมทั้งได้มีการจัดประชุมสัมมนาบุคลากรของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และวางแผนเตรียมการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๖. ด้านการมีส่วนร่วม

แผนการเตรียมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปกครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นประธาน คณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการของสถานศึกษา โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปกครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการฯ ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการใช้หลักสูตร ทั้งในเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งกรมวิชาการ และหน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษา ได้มีการประชาสัมพันธ์ให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้ทราบบทบาท/หน้าที่ และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษายิ่งขึ้น

๗. ด้านการเชื่อมโยงเครือข่าย

ในการเตรียมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้นำยุทธศาสตร์ของการมีส่วนร่วม โดยการเชื่อมโยงเครือข่ายของหน่วยงาน สถาบัน องค์กร มูลนิธิต่าง ๆ เพื่อเป็นพลังร่วมในการปฏิรูปการศึกษา โดยมีนโยบายเชื่อมโยงกับสถาบัน ราชภัฏและสถาบันอุดมศึกษา เพื่อเป็นที่เลี้ยงให้กับสถานศึกษาที่อยู่ในเขตพื้นที่ให้การ

สนับสนุนส่งเสริมด้านการพัฒนาคุณภาพวิชาการทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาวิชาการซึ่งประกอบด้วยผู้แทนกรมต่าง ๆ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง ๘ กลุ่ม ช่วยสนับสนุน ส่งเสริมวิชาการโดยการพัฒนารายละเอียดในส่วนที่เป็นแกนกลางให้บริการสถานศึกษา พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการออกแบบการเรียนรู้และแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ รวมทั้งติดตาม กำกับ นิเทศ ให้คำปรึกษาลดเวลาสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ต้นสังกัดในพื้นที่จะดำเนินการพัฒนาเป็นกลุ่มโรงเรียน เช่น กรมสามัญศึกษา รวมเป็นสหวิทยาเขต ประมาณ ๘ โรงเรียน และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ รวมเป็นกลุ่มโรงเรียนประมาณกลุ่มละ ๖-๘ โรงเรียน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และจะดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนเปิดภาคเรียนปีการศึกษา ๒๕๔๖

นอกจากนั้น กรมต้นสังกัดและเขตพื้นที่ได้มีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในส่วนกลางและระดับจังหวัด รวมทั้งชมรมพัฒนาวิชาการ และครูแกนนำทุกสาระการเรียนรู้ ดำเนินการจัดทำตัวอย่างหลักสูตรของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ เผยแพร่แก่โรงเรียน และครูอาจารย์ที่เป็นเครือข่าย

๘. ด้านการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ

กระทรวงศึกษาธิการได้มีการจัดตั้งโรงเรียนเฉพาะทาง เช่น โรงเรียนด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ โรงเรียนกีฬา นาฏศิลป์ ดนตรี และศูนย์วิชาการทุกกลุ่มสาระในทุกจังหวัด นอกจากนี้ยังได้จัดตั้งศูนย์ผู้พิการทุกประเภท กระจายออกทั่วประเทศ และโรงเรียนผู้พิการเฉพาะทาง รวมถึงโรงเรียนด้านศาสนา เช่น อิสลามศึกษา พระปริยัติธรรม บุคคลกลุ่มเหล่านี้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกัน แต่กำลังดำเนินการปรับปรุงมาตรฐานการเรียนรู้ในส่วนที่ขัดกับหลักการหรือสภาพร่างกายของกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เสนอปลัดกระทรวงศึกษาธิการลงนามปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย ทั้งนี้ จะแล้วเสร็จภายในเดือนตุลาคม ๒๕๔๕

ส่วนที่ ๓

กรณีศึกษา : การศึกษาข้อเท็จจริงในพื้นที่จังหวัดราชบุรี เกี่ยวกับการเตรียมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔

การเดินทางไปศึกษาข้อเท็จจริงเรื่องการเตรียมการใช้หลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ในพื้นที่จังหวัดราชบุรี ได้ศึกษาโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังต่อไปนี้

๑. โรงเรียนหนองโพวิทยา อำเภอโพธาราม สังกัดกรมสามัญศึกษา
๒. โรงเรียนวัดบางลาน อำเภอโพธาราม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
๓. โรงเรียนนาวิวิทยา อำเภอเมืองราชบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ปรากฏผลดังนี้

๑. ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน

๑.๑ โรงเรียนหนองโพวิทยา เป็นโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา ตั้งอยู่ที่อำเภอโพธาราม เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย มีนักเรียนจำนวน ๔๖๘ คน ครูจำนวน ๓๗ คน คิดเป็นอัตราส่วนครูต่อนักเรียน ๑ : ๑๒ จำนวนนักเรียนในระบบโรงเรียนต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ทุกปี เนื่องจากอยู่ใกล้อำเภอเมือง ผู้ปกครองยังนิยมส่งลูกเข้าเรียนโรงเรียนในเมือง ซึ่งใช้เวลาเดินทางไม่มากนัก อย่างไรก็ตาม นักเรียนการศึกษานอกระบบโรงเรียนในจำนวนที่ใกล้เคียงกันกับในระบบโรงเรียน คือ ประมาณ ๔๐๐ คน

๑.๒ โรงเรียนวัดบางลาน เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตั้งอยู่ในบริเวณวัดบางลาน ตำบลดอนทราย อำเภอโพธาราม เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา เป็นโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวน นักเรียนทั้งสิ้น ๒๔๑ คน เป็นนักเรียนก่อนประถมศึกษา ๕๖ คน ประถมศึกษา ๑๘๖ คน จำนวนครูรวมผู้บริหารมีทั้งสิ้น ๑๒ คน คิดเป็นอัตราส่วนครูต่อนักเรียน ๑ : ๒๐ เปิดสอนมาแล้ว ๘๑ ปี

๑.๓ โรงเรียนนารีวิทยา เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ตั้งอยู่เขตอำเภอเมือง เปิดสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวนนักเรียนรวมทั้งสิ้นประมาณ ๓,๖๐๐ คน จำนวนครู ๑๓๒ คน คิดเป็นอัตราส่วนครูต่อนักเรียน ๑ : ๒๗ จุดเด่นของโรงเรียนคือเป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัล จริยธรรมดีเด่น ๘ ปีติดกัน ตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ ถึงปัจจุบัน

๒. ผลการศึกษา

๒.๑ ข้อคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรและความพร้อมในการดำเนินงาน

คณะผู้บริหารและครูของทั้งสามโรงเรียนมีความเห็นว่า แนวทางของหลักสูตรใหม่เป็นสิ่งที่ดี จุดเด่นของหลักสูตร คือ ความเป็นอิสระ หรือมีความยืดหยุ่นในการจัดคาบ เวลาการสอน ทำให้โรงเรียนสามารถบริหารจัดการได้ตามความเหมาะสม ในการดำเนินงาน จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาครั้งนี้ พบว่า โรงเรียนสามารถดำเนินการได้ดีในระดับหนึ่ง และโรงเรียนได้ประเมินตนเองในเรื่องความพร้อมของการใช้หลักสูตรใหม่ในภาพรวม ดังนี้

	โรงเรียนที่ ๑	โรงเรียนที่ ๒	โรงเรียนที่ ๓
๑. ความพร้อมในการนำหลักสูตรไปใช้ในภาพรวม	๘๐%	๙๐%	๘๕%
๒. ความพร้อมของบุคลากร	๘๐%	๘๐%	๘๐%
๓. การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการจัดทำหลักสูตรใหม่	๘๐%	๑๐๐%	๘๕%
๔. หลักสูตรใหม่สนองตอบต่อ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒	๙๐%	๘๐%	๘๐%

อย่างไรก็ตาม พบว่า ยังมีประเด็นที่โรงเรียนควรได้รับการเอาใจใส่จากผู้รับผิดชอบเพื่อให้มีการปรับปรุงให้ดีขึ้น ทั้งในส่วนของกระบวนการบริหารจัดการและสาระของหลักสูตร ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังต่อไปนี้

๒.๒ การบริหารจัดการเพื่อการเตรียมการใช้หลักสูตร

๑) การสร้างความตระหนักให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง

โรงเรียนทั้ง ๓ โรง ได้มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่บุคลากรภายในสถานศึกษา โดยเฉพาะบุคลากรครู ซึ่งพบว่า โรงเรียนประสบผลสำเร็จในการสร้างวัฒนธรรมในการให้ครูร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินงาน โดยเฉพาะการร่วมกันทำงานเป็นทีม มีความกระตือรือร้นที่จะรับรู้และเรียนรู้ตามแนวทางใหม่ของการจัดทำหลักสูตร แต่ไม่พบว่าโรงเรียนได้มีการสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักให้แก่ผู้เรียนซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้

สำหรับการสร้างความตระหนักให้กับบุคลากรภายนอกสถานศึกษา

โรงเรียนได้ทำการประชาสัมพันธ์จนมีผลทำให้เกิดความร่วมมืออย่างเห็นได้ชัดเจนคือทุกโรงเรียนมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาที่เข้มแข็งมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนอย่างเด่นชัด

ข้อเสนอแนะ ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในเรื่องของการปรับหลักสูตรให้แก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นผู้ที่จะได้รับผลโดยตรงจากการดำเนินงานครั้งนี้ด้วย และควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานต่างๆด้วย

๒) การแต่งตั้งคณะกรรมการของสถานศึกษา

แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรประการหนึ่งที่กรมวิชาการได้มีการกำหนดไว้คือให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการของสถานศึกษาตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๔๔ พบว่า โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งมีครูเกินเกณฑ์ และโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ แจ้งว่าได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการชุดต่างๆ ตามระเบียบที่กำหนด เว้นแต่โรงเรียนวัดบางลาน สังกัดสพช. เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีครูรวมถึงผู้บริหาร จำนวน ๑๒ คน ไม่สามารถจัดตั้งคณะกรรมการให้ครบได้ ซึ่งระเบียบก็ได้ยืดหยุ่นให้ดำเนินการได้ตามสภาพ

๓) การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ

ทุกโรงเรียนได้นำเสนอว่า มีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศตามที่กรมวิชาการแนะนำ เช่น ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา ข้อมูลสภาพความต้องการของชุมชน แนวโน้มการพัฒนาของโรงเรียน ฯลฯ แต่พบว่า หลักสูตรของสถานศึกษายังไม่สะท้อนภาพของการนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ โดยเฉพาะปัญหาหรือความต้องการของชุมชน ตลอดจนสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่ยังมิได้นำมาบรรจุไว้ในหลักสูตรเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ ควรมีการนิเทศติดตามผล โดยตรวจสอบประเด็นดังกล่าว เพื่อให้สถานศึกษานำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาใช้อย่างจริงจัง เพื่อให้หลักสูตรของสถานศึกษาเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษาตามกฎหมายกำหนด

๔) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ

โรงเรียนทั้ง ๓ โรงเรียน ได้จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนไว้ในรูปแบบต่างๆ เช่น อยู่ในธรรมนูญของโรงเรียน แผนปฏิบัติการ เอกสารหลักสูตร โดยมีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และองค์ประกอบอื่นๆ ในลักษณะของแผนยุทธศาสตร์ แต่มีข้อสังเกตว่าการเขียนยังมีความไม่ชัดเจนระหว่างคำต่างๆ ที่ใช้ และ ๒ โรงเรียนแรก กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนได้กว้างๆ ไม่เด่นชัดว่าต้องการให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติพิเศษอย่างไร แม้จะได้สอบถามความต้องการของชุมชนมาแล้ว สำหรับโรงเรียนที่ ๓ กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนไว้ค่อนข้างชัดเจนที่เน้นในเรื่องคุณธรรมและมีกิจกรรมรองรับ

ข้อเสนอแนะ กรมวิชาการ และหน่วยงานต้นสังกัด ควรสร้างความเข้าใจแก่สถานศึกษาในประเด็นดังกล่าว รวมถึงการเชื่อมโยงสาระของหลักสูตรให้สะท้อนถึงการทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนด้วย

๕) การพัฒนาบุคลากร

บุคลากรของทั้ง ๓ โรงเรียน ได้รับการพัฒนาโดยการฝึกอบรมจากกรมวิชาการ โรงเรียนวัดบางลานซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูจำนวนน้อย ความถี่ในการอบรมของครูแต่ละคนจะมีมาก ประเด็นที่พบคือครูยังไม่ได้รับการอบรมให้มีความเข้าใจอย่างเพียงพอ ตลอดจนขาดเอกสาร ทำให้ครูขาดความชัดเจนในเรื่องการวัดและประเมินผล ในขณะที่โรงเรียนเครือข่ายของกรมสามัญศึกษา และ สปช. ได้มีการอบรมและแจกเอกสารระหว่างการฝึกอบรมในเรื่องการวัดและประเมินผลให้แก่โรงเรียนแล้ว

ข้อเสนอแนะ กรมวิชาการควรเร่งทำความเข้าใจแก่บุคลากรของโรงเรียนในเรื่องการวัดและประเมินผลผู้เรียน รวมถึงจัดส่งเอกสารให้อย่างครบถ้วน

๖) การประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา

ในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาทั้ง ๓ โรงเรียน นั้นพบว่า การดำเนินงานของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ได้มีการประสานงานกับกลุ่มโรงเรียน แต่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สปช. ได้ดำเนินการโดยทีมงานของโรงเรียนเอง ซึ่งพบปัญหาว่ามีครูไม่เพียงพอและขาดแคลนครูในบางสาขาวิชา ดังนั้น ในระยะต่อไป โรงเรียนจึงได้วางแผนที่จะดำเนินงานร่วมกับโรงเรียนเครือข่าย และควรมีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการพัฒนาที่ควบคู่ไปกับการปฏิบัติงาน และการให้ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน

ซึ่งบางโรงเรียนได้นำเสนอว่าครูยังมีได้มีการดำเนินการเลย เนื่องจากขาดความรู้และประสบการณ์

ข้อเสนอแนะ กรมวิชาการและหน่วยงานต้นสังกัดควรประชาสัมพันธ์และสนับสนุนให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตร โดยให้มีความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนจากทุกสังกัดในพื้นที่ใกล้เคียงกัน เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนครูในบางสาขาวิชา และทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยสถานศึกษาที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกันอาจใช้หลักสูตรที่ร่วมกันพัฒนาขึ้นมาได้ ส่วนการขยายผลเพิ่มเติมควรมีการจัดสรรงบประมาณให้กับโรงเรียนเพื่อการดำเนินงานด้วย

๗. ความเชื่อมต่อของการจัดทำหลักสูตรระหว่างระดับการศึกษา

จากข้อมูลของทั้ง ๓ โรงเรียน พบว่า การดำเนินงานจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ยังไม่มีความชัดเจนของการเชื่อมต่อหรือประสานการดำเนินงานอย่างเป็นระบบของการจัดทำหลักสูตรระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนที่สอนเฉพาะระดับมัธยมศึกษา

ข้อเสนอแนะ ในระยะต่อไป กรมวิชาการและหน่วยงานต้นสังกัดควรประชาสัมพันธ์ให้เกิดการดำเนินงานจัดทำหลักสูตรที่เชื่อมต่อระหว่างระดับของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น ที่จะเป็หลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ ๙ ปี

๒.๓ ความสอดคล้องของหลักสูตรที่จัดทำกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

จากข้อมูลจากการสอบถามและเอกสารหลักสูตรเท่าที่ปรากฏให้ศึกษาในเวลาที่จำกัด มีข้อสังเกตดังนี้

๑) หลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้นยังไม่สะท้อนภาพของการนำปัญหาหรือความต้องการของชุมชน ตลอดจนการนำสิ่งที่เป็เอกลักษณ์ ภูมิปัญญาของท้องถิ่นมากำหนดไว้ในหลักสูตรเท่าที่ควร ซึ่งประเด็นนี้กล่าวได้ว่าเป็นหัวใจของการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ดังที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๗ ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าในระยะเริ่มต้นสถานศึกษาอาจให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดทำหลักสูตรและยังมีได้วิเคราะห์ประเด็นปัญหาของชุมชนอย่างจริงจัง และบางประเด็นที่คนภายนอกคิดว่าเป็นปัญหา แต่ชุมชนท้องถิ่นมิได้เห็นว่าเป็นปัญหา เช่น ปัญหากลิ่นมูลสุกร

ข้อเสนอแนะ ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวให้กับสถานศึกษา โดยให้มีการศึกษาอย่างลึกซึ้งจริงจังในเรื่องปัญหาของชุมชนและชี้แนะแนวทางที่โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้ โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่นควรมีบทบาทในเรื่องนี้ เช่น การสนับสนุนให้โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนเกษตรกรรมได้รู้จักการดำเนินการอย่างเป็นระบบ พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการถนอมอาหาร ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

๒) หลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้น ยังคงเป็นหลักสูตรสำหรับผู้เรียนทั่วไป การตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนที่เห็นได้บ้าง คือ การให้มีวิชาเลือก เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความสนใจและความถนัด สำหรับการจัดหลักสูตรที่มีลักษณะหลากหลาย ตอบสนองความแตกต่างของศักยภาพผู้เรียน โดยเฉพาะกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ (ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ที่มีความสามารถพิเศษ) ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๒๘ ไม่มีโรงเรียนใดกล่าวถึง

ข้อเสนอแนะ เนื่องจากการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษเป็นประเด็นที่สถานศึกษาต้องดำเนินการ เนื่องด้วยกฎหมายบัญญัติถึงการศึกษาระดับพื้นฐานเป็นสิทธิของบุคคลทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษดังที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๐ จึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเร่งดำเนินการในเรื่องนี้ โดยเฉพาะกรมวิชาการควรจัดทำรายละเอียดถึงแนวทางการจัดทำหลักสูตรสำหรับกลุ่ม ดังกล่าว โดยออกหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่กล่าวถึงไว้ในเอกสารหลักสูตรในเรื่องการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

๓) ในส่วนของการบูรณาการความรู้และคุณธรรมในกระบวนการเรียนรู้ และการบูรณาการความรู้ด้านต่าง ๆ ดังปรากฏในมาตราที่ ๒ และ ๒๔ (๔) นั้น โรงเรียนจะเริ่มดำเนินการในขั้นตอนต่อไป หลังจากทำหลักสูตรและสาระของหลักสูตรแล้ว จากข้อมูลของโรงเรียนที่ ๓ พบว่าคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการที่ให้โรงเรียนสอนวิชาพุทธศาสนาแก่ผู้นับถือศาสนาพุทธ สัปดาห์ละ ๒ ชั่วโมง ทำให้โรงเรียนติดขัดและเกิดความไม่ชัดเจนเรื่องการจัดคาบเวลาเรียน และการจัดทำสาระของกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะ จากการศึกษาของพบว่า โรงเรียนที่ ๓ มีจุดเด่นในเรื่องคุณธรรมอยู่แล้วโดยโรงเรียนได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงการสอดแทรกอยู่ในกระบวนการเรียนการสอน เป็นผลทำให้โรงเรียนได้รับรางวัลติดต่อกันมาถึง ๘ ปีซ้อน จึงเป็นข้อสังเกตว่าจำเป็นหรือไม่ที่โรงเรียนจะต้องจัดสอนวิชาพุทธศาสนา สัปดาห์ละ ๒ ชั่วโมง เป็นการเฉพาะหากสามารถนับการจัดกิจกรรมเป็นคาบการสอนได้ ควรชี้แจงให้โรงเรียนทราบทั่วกัน

๔) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เป็นไปตามหลักการของ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ ที่ให้ยึดหลักสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในประเด็นนี้ จากข้อมูลการนำเสนอของโรงเรียน และการอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับผู้แทนชุมชนที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาและคณะกรรมการบริหารหลักสูตร พบว่า ทั้ง ๓ โรงเรียนมีความชัดเจนในบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชน และเป็นที่น่าสังเกตว่าคณะกรรมการส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถและให้ความสนใจในการศึกษาเป็นอย่างดี รวมทั้งมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยสอน จึงน่าจะเป็นแนวโน้มที่ดีของการบริหารจัดการศึกษาที่จะเป็นไปตามแนวทางของการปฏิรูประบบบริหารสถานศึกษาที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

ข้อเสนอแนะ กระทรวงศึกษาธิการ ควรศึกษาปัจจัยต่างๆที่ทำให้โรงเรียนมีคณะกรรมการสถานศึกษาที่เข้มแข็ง เพื่อเป็นข้อเสนอแนะหรือเป็นแนวทางในการดำเนินงานของทุกโรงเรียนต่อไป ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่จะช่วยให้เกิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อันเป็นจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้

๕) มาตรา ๑๕ ของ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้สถานศึกษาจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือทั้ง ๓ รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่า ในกรณีของโรงเรียนหนองโพวิทยา มีแนวโน้มที่จะดำเนินการดังกล่าวได้ เนื่องจากขณะนี้โรงเรียนเป็นสถานศึกษาจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน และมีจำนวนนักเรียนที่มาลงทะเบียนถึง ๔๐๐ คน นอกจากนั้น โรงเรียนยังมีความพร้อมด้านบุคลากร โดยมีครูเกินเกณฑ์ที่กำหนดถึง ๑๘ คน

ข้อเสนอแนะ ควรสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนได้ทั้ง ๓ ระบบ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เนื่องจากบางเขตพื้นที่โรงเรียนเปิดสอนระดับมัธยมศึกษามีหลายแห่งและอยู่ใกล้เคียงกัน ทำให้ตัวป้อนไม่ครบตามศักยภาพของโรงเรียนและเขตพื้นที่ ซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานประกอบการ การส่งเสริมให้สถานศึกษาเปิดสอนนอกระบบด้วยตนเอง จะช่วยให้แรงงานหรือประชาชนได้มีโอกาสเรียนมากขึ้น และเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ส่วนที่ ๔
การวิจัยเชิงสำรวจเพื่อติดตามความพร้อม
ในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีแผนการเตรียมการในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ ในการนี้ ได้มีการดำเนินโครงการนำร่องการใช้หลักสูตร โดยคัดเลือกโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สปช. และโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา อย่างละ ๑ โรงเรียน จาก ๗๖ จังหวัด รวมทั้งโรงเรียนสังกัด สช. สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น รวมทั้งสิ้น ๑๖๒ โรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นตัวอย่างของการนำหลักสูตรไปใช้ภายในเดือน มีนาคม ๒๕๔๕ ดังนั้น คณะอนุกรรมการฯ (หลักสูตร) มีความเห็นว่าสมควรสำรวจสภาพการเตรียมการและความพร้อมในการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้โดยสำรวจสภาพข้อเท็จจริงจากระดับสถานศึกษา ทั้งนี้โดยให้ครอบคลุมโรงเรียนนำร่องทุกโรงเรียน จำนวน ๑๖๒ โรงเรียน

การวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้ดำเนินการโดยใช้แบบสอบถามจำนวน ๓ ฉบับ ได้แก่

- ๑) แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร
- ๒) แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอน
- ๓) แบบสอบถามคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำหรับสาระสำคัญที่รวมอยู่ในแบบสอบถามทั้ง ๓ ฉบับ ครอบคลุมข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม การดำเนินการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ของสถานศึกษา การประเมินตนเองของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับความพร้อมและความมั่นใจในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

การสำรวจข้อมูลครั้งนี้ ดำเนินการในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ โดยได้ส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนนำร่องจำนวน ๑๖๒ โรงเรียน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น ๑๒๗ โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๔ ของจำนวนโรงเรียนนำร่องทั้งหมด หากจำแนกแบบสอบถามที่ได้รับ มีรายละเอียดดังนี้

ฉบับที่ ๑ แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร จำนวน ๑๒๔ ฉบับ

ฉบับที่ ๒ แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอน จำนวน ๑,๐๓๕ ฉบับ

ฉบับที่ ๓ แบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน ๑,๒๖๓ ฉบับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ก. ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

- ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหาร ร้อยละ ๘๘ เป็นผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการร้อยละ ๑๒
- ผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ ๓๙ เป็นผู้บริหารสถานศึกษามากกว่า ๑๕ ปี
- ผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ ๖๒ อยู่ในช่วงอายุ ๔๕-๕๔ ปี
- ผู้บริหารสถานศึกษา มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ ๕๓ วุฒิปริญญาตรี ร้อยละ ๔๗
- ขนาดของสถานศึกษา ส่วนใหญ่คือ ร้อยละ ๓๗ มีนักเรียนระหว่าง ๑๒๑ คน รองลงมา ร้อยละ ๓๐ มีนักเรียน ๕๐๑-๑,๐๐๐ คน
- ผู้บริหารสถานศึกษาได้เข้าร่วมการสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฯ แล้วทุกคน ในจำนวนนี้ ร้อยละ ๘๗ เคยเข้าร่วมสัมมนา ๒ ครั้ง

การเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา

- การสร้างความตระหนักแก่บุคลากรของสถานศึกษาดำเนินการแล้วร้อยละ ๘๙
- การแต่งตั้งคณะกรรมการและอนุกรรมการด้านหลักสูตรของสถานศึกษา ตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการแล้วร้อยละ ๑๐๐
- การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ทุกฝ่ายรับทราบ ดำเนินการแล้วร้อยละ ๘๗
- จัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ดำเนินการแล้วร้อยละ ๑๐๐
- ประสานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร ดำเนินการแล้วร้อยละ ๘๓
- พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ดำเนินการแล้วร้อยละ ๑๐๐

การดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

- สถานศึกษามีการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ดำเนินการแล้วร้อยละ ๑๐๐
- ให้ผู้เกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นต่อร่างหลักสูตร ดำเนินการแล้วร้อยละ ๙๐
- จัดให้มีการตรวจสอบความสมบูรณ์ของร่างหลักสูตร ดำเนินการแล้วร้อยละ ๖๘
- เสนอร่างหลักสูตรฯ เพื่อขอความเห็นชอบ ดำเนินการแล้วร้อยละ ๔๑
- วางแผนบริหารจัดการหลักสูตร ดำเนินการแล้วร้อยละ ๙๖
- วางแผนบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดำเนินการแล้วร้อยละ ๙๐

การประเมินตนเองเกี่ยวกับความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(ระดับการประเมิน ๑ = น้อยที่สุด ๒ = น้อย ๓ = มาก ๔ = มากที่สุด)

- ความเข้าใจสาระของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม ค่าเฉลี่ย ๓.๒
- ความชัดเจนของหลักสูตรสถานศึกษาในด้านต่างๆ
 - วิสัยทัศน์ ค่าเฉลี่ย ๓.๔
 - ภารกิจ ค่าเฉลี่ย ๓.๔
 - เป้าหมาย ค่าเฉลี่ย ๓.๓
 - คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ค่าเฉลี่ย ๓.๔
 - โครงสร้างหลักสูตร ค่าเฉลี่ย ๓.๓
 - การจัดทำสาระการเรียนรู้ ๘ กลุ่ม ค่าเฉลี่ย ๓.๒
 - การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ค่าเฉลี่ย ๓.๒
 - การจัดการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย ๓.๒
 - การกำหนดรูปแบบการวัดและประเมินผล ค่าเฉลี่ย ๒.๗
 - การส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตร ค่าเฉลี่ย ๓.๒
 - การนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตร ค่าเฉลี่ย ๓.๑
 - การประเมินผลการใช้หลักสูตร ค่าเฉลี่ย ๒.๘
- ความมั่นใจในการนำหลักสูตรไปใช้ในปีการศึกษา ๒๕๔๕ ร้อยละ ๘๕
(อีกร้อยละ ๑๕ ของผู้บริหารไม่มั่นใจ)

ข. ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอน

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

- ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหัวหน้าหมวดวิชา ร้อยละ ๔๓ เป็นครูผู้สอน ร้อยละ ๕๗
- ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๖๙) มีประสบการณ์การสอนมากกว่า ๑๕ ปี
- ครูผู้สอนส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ ๔๓ มีอายุระหว่าง ๔๕-๕๔ ปี รองลงมา ร้อยละ ๔๐ มีอายุระหว่าง ๓๕-๔๔ ปี
- ครูผู้สอนส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ ๘๙ มีวุฒิปริญญาตรี
- ครูผู้สอนส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ ๘๘ ได้เข้าร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กรมวิชาการจัดให้โรงเรียนนำร่อง

การดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

- ครูผู้สอนมีส่วนร่วมจัดทำองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรสถานศึกษา ร้อยละ ๙๙
- ครูผู้สอนได้จัดทำสาระของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ร้อยละ ๑๐๐
- สถานศึกษาจัดให้ครูผู้สอนได้จัดทำหลักสูตร ๘ กลุ่มสาระในรูปแบบกรมการ/กลุ่ม ร้อยละ ๙๙
- สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนแสดงความคิดเห็นต่อร่างหลักสูตร ร้อยละ ๙๕
- ครูผู้สอนได้บูรณาการสาระเกี่ยวกับท้องถิ่น ร้อยละ ๘๔

การประเมินตนเองเกี่ยวกับความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(ระดับการประเมิน ๑ = น้อยที่สุด ๒ = น้อย ๓ = มาก ๔ = มากที่สุด)

- ความเข้าใจสาระของหลักสูตร ค่าเฉลี่ย ๒.๘
- ความชัดเจนของหลักสูตรสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ
 - วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ค่าเฉลี่ย ๒.๘
 - คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ค่าเฉลี่ย ๒.๘
 - การกำหนดโครงสร้างหลักสูตร ค่าเฉลี่ย ๒.๘
 - การกำหนดผลการเรียนรู้รายปี/ภาค ค่าเฉลี่ย ๒.๙
 - การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี/ภาค ค่าเฉลี่ย ๒.๙
 - การกำหนดเวลา/หน่วยกิต ค่าเฉลี่ย ๒.๘
 - การจัดทำคำอธิบายรายวิชา ค่าเฉลี่ย ๒.๙
 - การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย ๒.๘
 - การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย ๒.๗
- การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ค่าเฉลี่ย ๒.๖
- การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ค่าเฉลี่ย ๒.๘
- การใช้สื่อและเทคโนโลยี ค่าเฉลี่ย ๒.๖
- การใช้แหล่งเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย ๒.๗
- การวัดและประเมินผล ค่าเฉลี่ย ๒.๗
- การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย ๒.๔

- ความมั่นใจในการนำหลักสูตรไปใช้ในปีการศึกษา ๒๕๔๕ ร้อยละ ๕๐
(ครูผู้สอนอีกร้อยละ ๕๐ ไม่มั่นใจ)

ค. ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามคณะกรรมการสถานศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

- คณะกรรมการสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม เป็นผู้แทนชุมชน ร้อยละ ๒๕ เป็นผู้แทนผู้ปกครอง ร้อยละ ๒๔ และเป็นผู้แทนคุณวุฒิ ร้อยละ ๒๔
- คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ ๔๖ ประกอบธุรกิจส่วนตัว รับราชการร้อยละ ๒๕
- คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ ๓๖ มีอายุระหว่าง ๔๕-๕๔ ปี
- คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ ๕๐ มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่า อนุปริญญา มีวุฒิปริญญาตรีร้อยละ ๓๒
- คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ ๗๑ มีประสบการณ์ การมีส่วนร่วม ในฐานะกรรมการของสถานศึกษา ประมาณ ๑-๕ ปี
- คณะกรรมการสถานศึกษา ได้เข้าร่วมสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตร ร้อยละ ๖๘ ที่เหลือ ร้อยละ ๓๒ ไม่เคยเข้าร่วมประชุมสัมมนาในเรื่องดังกล่าว

การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

- การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการ
สถานศึกษากับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ร้อยละ ๙๑
- การประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ร้อยละ ๙๐
- ให้คณะกรรมการสถานศึกษาจัดทำข้อมูลสารสนเทศ
ของสถานศึกษา ร้อยละ ๘๖
- ชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน ร้อยละ ๘๖

การดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

- คณะกรรมการสถานศึกษาได้กำหนดนโยบายและทิศทางการ
ดำเนินงานของสถานศึกษา ร้อยละ ๘๓
- คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ร้อยละ ๘๐
- คณะกรรมการสถานศึกษาได้แสดงความคิดเห็นต่อร่างหลักสูตร ร้อยละ ๗๕
- สถานศึกษาเสนอร่างหลักสูตรต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ร้อยละ ๖๑

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ทำการสำรวจในครั้งนี้ มีประเด็นข้อสังเกตดังต่อไปนี้

๑. จากการวิเคราะห์แบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าโรงเรียนนาร่องทุกแห่งได้มีการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา นับตั้งแต่การสร้างคามตระหนัก การแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการด้านหลักสูตรของสถานศึกษา การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ การประสานกับหน่วยงานภายนอกและการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ส่วนการดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษามีการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาแล้วทุกโรงเรียน สำหรับขั้นตอนของการจัดให้มีการตรวจสอบความสมบูรณ์ของร่างหลักสูตรพบว่า โรงเรียนนาร่องประมาณครึ่งหนึ่งมีการเสนอร่างหลักสูตรเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา ส่วนที่เหลืออยู่ในขั้นเตรียมการ

๒. การประเมินตนเองเกี่ยวกับความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าในด้านความเข้าใจสาระสำคัญของหลักสูตร อยู่ในเกณฑ์สูงเกือบทุกเรื่อง แต่ประเด็นที่ยังเป็นจุดอ่อน คือ การกำหนดรูปแบบการวัดและประเมินผล และการประเมินผลการใช้หลักสูตร

๓. จากการวิเคราะห์แบบสอบถามครูผู้สอน พบว่า ครูส่วนใหญ่ได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กรมวิชาการจัด และครูได้ดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวทางและขั้นตอนเกือบทุกประการ ประเด็นที่ยังจัดทำได้ไม่สมบูรณ์ คือ การบูรณาการสาระเกี่ยวกับท้องถิ่น

๔. การประเมินตนเองเกี่ยวกับความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูส่วนใหญ่มีระดับของความมั่นใจโดยเฉลี่ยต่ำกว่าผู้บริหาร ประเด็นที่ครูมั่นใจน้อยกว่าเรื่องอื่นๆจะเกี่ยวกับ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน การใช้สื่อและเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล

เป็นที่น่าสังเกตว่า ระดับความมั่นใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่างกัน อย่างชัดเจน กล่าวคือ ผู้บริหารที่มีความมั่นใจในการนำหลักสูตรไปใช้ในปีการศึกษา ๒๕๔๕ มีถึงร้อยละ ๘๕ ในขณะที่ครูผู้สอนที่มีความมั่นใจมีเพียงร้อยละ ๕๐

๕. จากการวิเคราะห์แบบสอบถามคณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทในทางวิชาการพอสมควร นับตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและทิศทางการดำเนินงานของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แต่ยังคงพบว่าสถานศึกษาเสนอร่างหลักสูตรต่อคณะกรรมการสถานศึกษายังดำเนินการได้ไม่ครบทุกแห่ง ซึ่งคาดว่าโรงเรียนนำร่องทุกแห่งจะได้เสนอร่างหลักสูตรต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนเปิดภาคเรียนปีการศึกษา ๒๕๔๕

๓. บัณฑิตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

คณะกรรมการการศึกษา สมาผู้แทนราษฎร ได้ดำเนินการพิจารณาการศึกษาหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ มาเป็นลำดับ การดำเนินการพิจารณาได้ ดำเนินการทั้งในลักษณะการศึกษาเอกสาร การเชิญผู้บริหารหน่วยงานผู้รับผิดชอบการจัด ทำหลักสูตรและการจัดการศึกษา มาร่วมประชุมชี้แจงแถลงข้อเท็จจริงและแสดงความคิดเห็น การพิจารณารายงานการวิเคราะห์หลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ และการตั้งคณะอนุกรรมการ ดำเนินการพิจารณาวิเคราะห์หลักสูตรในลักษณะต่าง ๆ ดังได้เสนอผลการศึกษามาเป็นลำดับ

จากผลการศึกษา คณะกรรมการมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ดังต่อไปนี้

๓.๑ ข้อสังเกตเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและการเตรียมการในการนำ หลักสูตรไปใช้

๓.๑.๑ การกำหนดให้มีหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษา จะต้อง พิจารณาเนื้อหาสาระของแต่ละวิชาเพื่อให้เกิดความเหมาะสม กล่าวคือ วิชาที่เป็นศาสตร์ สากล เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ โรงเรียนสามารถปรับเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับ สภาพแวดล้อมของท้องถิ่นได้ ส่วนวิชาที่เกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนของศาสนา การกำหนด เนื้อหาสาระที่เป็นแกนกลาง เพื่อให้โรงเรียนทุกแห่งได้ใช้ประกอบการสอนเหมือน ๆ กัน

อาจจะมีความจำเป็น เพราะหลักธรรมคำสอนเป็นสิ่งที่สถานศึกษาจะไปจัดทำเองได้ยาก และอาจเกิดปัญหาในเรื่องความเบี่ยงเบนไปจากแก่นแท้ของแต่ละศาสนา

๓.๑.๒ การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีประสิทธิภาพเพียงใด ย่อมขึ้น อยู่กับคุณภาพของครู ซึ่งขณะนี้สถานศึกษาขาดอัตรากำลังครูผู้สอนในวิชาเฉพาะ เช่น วิชา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และวิชาในหมวดการงานอาชีพและเทคโนโลยี จำเป็นจะต้องมีมาตรการที่ชัดเจนในการเพิ่มศักยภาพของครูในวิชาเหล่านี้ เพราะถ้าครูไม่ได้ คุณภาพมาตรฐาน ผลลัพธ์ที่ได้จะไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ นอกจากนี้ต้องทำความเข้าใจกับครูในสถานศึกษาด้วยว่า การเรียนการสอนในช่วงชั้นต้น ๆ (ระดับประถมศึกษา) ไม่จำเป็นต้องแยกครูเฉพาะสาขาวิชา เพราะสามารถจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ และจะ สอดคล้องกับข้อจำกัดด้านอัตรากำลังครูที่มีคุณวุฒิตรงตามสาขาวิชาเฉพาะเหล่านั้น

๓.๑.๓ การเตรียมการเพื่อนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ ได้มีการวางแผนและดำเนินการเพื่อให้ผู้บริหารและครูผู้สอนได้มีความพร้อมในการนำหลักสูตรไปใช้ อย่างไรก็ตาม แนวการดำเนินการที่เป็นอยู่อาจใช้ได้กับโรงเรียนปกติทั่วไป ส่วนโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลออกไป ซึ่งได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน อาจจะต้องได้รับการดูแลเพื่อให้เกิดความพร้อม กรณีโรงเรียนขนาดเล็กอาจใช้วิธีสร้างความร่วมมือในรูปแบบเครือข่าย ส่วนกรณีโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีข้อจำกัดในด้านบุคลากร ซึ่งไม่ได้เป็นข้าราชการครู มีการหมุนเวียนในการปฏิบัติหน้าที่อยู่เป็นประจำ ดังนั้น การสนับสนุนความพร้อมด้านวิชาการให้แก่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จึงควรหาวิธีพิเศษที่แตกต่างไปจากโรงเรียนทั่วไป

๓.๑.๔ หลักสูตรที่จัดทำขึ้น ทั้งหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษา ยังคงเป็นหลักสูตรสำหรับผู้เรียนทั่วไป แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่หลากหลายนที่ตอบสนองความต้องการและข้อจำกัดของผู้เรียน เช่น ผู้พิการ ผู้เรียนที่เป็นออทิสติก ไชเปอร์แอคทีฟ สมาธิสั้น และ แอลดี เป็นต้น

๓.๑.๕ การจัดสาระการเรียนรู้ที่แบ่งออกเป็นช่วงชั้น ถึงแม้จะมีข้อดี ทำให้เกิดความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอน แต่สิ่งสำคัญ คือ การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นที่เป็นรูปธรรม ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน ในทางปฏิบัติจึงกำหนดเกณฑ์การผ่านช่วงชั้นไว้ให้สถานศึกษา โดยมีคณะกรรมการตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนให้ครบทุกด้านที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และให้คณะกรรมการประเมินในด้านคุณธรรม จริยธรรม การอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์ในทุกช่วงชั้น

๓.๑.๖ กลุ่มสาระที่เกี่ยวข้องกับศาสนา คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ แม้ว่าจะกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ก็ตาม แต่การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ จะต้องมีการสอนแบบบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มีการปฏิบัติจริง ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดี รวมทั้งจะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง และทุกฝ่ายในชุมชน จึงจะทำให้การเรียนการสอนในด้านนี้เกิดผลอย่างแท้จริง

๓.๑.๗ การพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง เห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เป็นเรื่องที่สำคัญ โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบัน แต่ที่ผ่านมายุทธศาสตร์ไทยยังมีความรู้และประสบการณ์ไม่มาก ควรจะหาวิธีการส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ให้เกิดผลจริงจัง

๓.๑.๘ การจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่จบการศึกษามัธยมศึกษา (ม.๓) และผู้ที่จบการศึกษาระดับพื้นฐาน (ม.๖) ที่ไม่เรียนต่อ จะมีหลักประกันให้ผู้เรียนได้มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพได้อย่างไร เพราะถ้าจัดเป็นหลักสูตรปกติให้กับผู้เรียนทั่วไป ความเข้มแข็งทางอาชีพก็จะไม่เพียงพอ นอกจากนี้ยังปรากฏว่า ครูในโรงเรียนทั่วไป (สายสามัญ) ขาดความพร้อมในการสอนกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ครูบางคนไปเข้าอบรมวิชาชีพระยะสั้น เพื่อนำความรู้ไปจัดการเรียนการสอน ซึ่งความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไม่ลึกพอที่จะจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๑.๙ การนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ ต้องยึดหลักการของการมีส่วนร่วม คือ จะต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชน และประชาชน มีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่การให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลผู้เรียน ดังนั้น ทุกฝ่ายในชุมชนจึงต้องรับรู้บทบาทที่ตนเกี่ยวข้อง โดยจะต้องเริ่มตั้งแต่การสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษา

๓.๒ ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

๓.๒.๑ เนื่องจากการเตรียมการเพื่อนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ จะต้องเกี่ยวข้องถึงครูเป็นจำนวนมาก การขยายผลจากโครงการนำร่องจึงต้องมีแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน เพื่อกำหนดรายละเอียดของการดำเนินงานในทุกกิจกรรม กลุ่มเป้าหมาย หน่วยงานที่รับผิดชอบ และระยะเวลา โดยควรแบ่งระยะเวลาของการดำเนินงานเป็น ๒ ระยะ

ระยะแรก เป็นช่วงเปลี่ยนผ่าน ให้กรมวิชาการเป็นหน่วยประสานงานกลางกับหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อกำหนดรายละเอียดของการดำเนินงานในทุกกิจกรรม โดยจัดทำแผนแม่บทเพื่อเตรียมการให้โรงเรียนในทุกสังกัด

ระยะที่สอง ช่วงเข้าสู่โครงสร้างใหม่ ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำหน้าที่วางแผนและสนับสนุนการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เขตพื้นที่การศึกษารับผิดชอบในการดำเนินการโดยตรง

๓.๒.๒ หลักสูตรใหม่ควรจะต้องนำไปเชื่อมโยงกับสถาบันการผลิตครูโดยทันที เพื่อให้การผลิตครูแนวใหม่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะต้องใช้เวลาในการผลิตครูแนวใหม่ถึง ๖ ปี

๓.๒.๓ การอบรมครูประจำการ เป็นสิ่งที่จะต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนและต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามการอบรมแบบเดิมที่ให้ครูมารับฟังการชี้แจงทางวิชาการและให้ครูกลับไปปฏิบัติที่โรงเรียน เป็นวิธีการที่ไม่ได้ผลและไม่ยั่งยืน แต่วิธีการที่ควรนำมาใช้ คือ การอบรมที่เน้นภาคปฏิบัติมากขึ้น ใช้โรงเรียน กลุ่มโรงเรียน และสหวิทยาเขต เป็นฐานการฝึกอบรม เพราะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในระดับพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

๓.๒.๔ การเรียนการสอนด้านคุณธรรม จริยธรรม และการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ควรจัดสัดส่วนของกิจกรรมการเรียนรู้ให้สมดุล เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสได้ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างเพียงพอและได้ผลเป็นรูปธรรม

๓.๒.๕ ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาให้ชัดเจน โดยเฉพาะบทบาทในด้านวิชาการ ได้แก่ การสนับสนุนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การส่งเสริมการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และการวัดและประเมินผล

ในประเด็นการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไม่ควรเน้นให้ทุกโรงเรียนต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นเองทุกแห่ง เพราะเป็นภาระแก่ครู เนื่องจากเจตนาารมณ์ของการให้จัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา คือ เพื่อให้สาระการเรียนรู้สัมพันธ์กับบริบทของท้องถิ่น ซึ่งเขตพื้นที่การศึกษาก็ได้จัดตั้งขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นชุมชนท้องถิ่นอยู่แล้ว จึงควรให้เขตพื้นที่การศึกษามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อลดภาระของโรงเรียน และครูจะได้ใช้เวลาเพื่อทุ่มเทกับการจัดการเรียนการสอนได้มากขึ้น

ในด้านการส่งเสริมการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ควรให้เขตพื้นที่เป็นศูนย์รวมของการผลิตสื่อการเรียนการสอน โดยเฉพาะส่วนที่โรงเรียนไม่สามารถผลิตได้เอง

ด้านการวัดและประเมินผล ควรให้เขตพื้นที่ฯ มีการพัฒนาเครื่องมือในการทดสอบผู้เรียนเพื่อประเมินตามมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ซึ่งนอกจากจะลดภาระของโรงเรียนในการสร้างแบบทดสอบแล้ว ยังช่วยให้การประเมินผลผู้เรียนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๓.๒.๖ การสอนภาษาต่างประเทศ จะต้องให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของครูมากเป็นพิเศษ เพราะการสอนแบบผิด ๆ ถูก ๆ จะส่งผลเสียต่อการเรียนรู้ด้าน

ภาษา ทั้งนี้ ควรพิจารณาใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มาประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม

๓.๒.๗ การสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ เด็กด้อยโอกาส เด็กพิการ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ จะต้องมีการดำเนินงานที่ชัดเจนและต้องสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมที่จะจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม

๓.๒.๘ กระทรวงศึกษาธิการควรมีแผนงานและมาตรการที่ส่งเสริมความเข้มแข็งให้คณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึงการมีความรู้ในบทบาทหน้าที่ของตน รวมทั้งมีความรู้ทางด้านวิชาการที่เกี่ยวกับการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ ซึ่งจะต้องมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สัมพันธ์สอดคล้องกับท้องถิ่น

๓.๒.๙ การนำหลักสูตรใหม่ไปใช้ จะต้องถือว่าหลักสูตรเป็นเพียงกรอบในการจัดทำเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ในปัจจุบันความรู้เพิ่มพูนขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้เนื้อหาสาระบางส่วนล้าสมัยได้ง่าย หลักสูตรจึงควรมีลักษณะ “หลักสูตรปรับในตัว” คือ วางไว้ในลักษณะที่สามารถปรับตัวได้ทุกกระแสมี่มีความจำเป็น โดยเฉพาะเมื่อมีการประเมินการใช้หลักสูตร และพบว่าประเด็นใดที่ไม่มีความเหมาะสม ต้องสามารถปรับเปลี่ยนได้ทันที หลักสูตรของไทยจึงควรเขียนในลักษณะสายกลาง คือ ประกอบด้วยส่วนที่มีความคงที่ส่วนหนึ่ง และส่วนที่ต้องเปลี่ยนได้ทันความเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน

คณะกรรมการ จึงขอเสนอรายงานผลการพิจารณาศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ พร้อมข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ มาเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรได้โปรดพิจารณา หากสภาเห็นชอบด้วย ขอให้โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

(นายประกอบ รัตนพันธ์)

เลขานุการคณะกรรมการ

(๕๙)

ภาคผนวก

(๕๐)

ฉบับที่ 1
แบบสอบถาม
สำหรับผู้บริหาร*

แบบสอบถาม
การเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ของสถานศึกษา

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การดำเนินการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษา

ตอนที่ 3 การประเมินตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับความพร้อมและ
ความมั่นใจในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความที่เป็นจริง หรือเติมข้อความลงใน
ช่องว่าง

1. หน้าที่ความรับผิดชอบ

ผู้บริหารโรงเรียน

ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ

2. จำนวนปีที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา

1-5 ปี

6-10 ปี

11-15 ปี

มากกว่า 15 ปี

3. อายุปัจจุบัน

25-34 ปี

35-44 ปี

45-54 ปี

มากกว่า 55 ปี

สำหรับผู้วิจัย

1

2

3

* สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ผู้บริหาร หมายถึง ครูใหญ่ หรือ อาจารย์ใหญ่ หรือ ผู้อำนวยการโรงเรียน

4. วุฒิการศึกษา
☐ ต่ำกว่าอนุปริญญา	☐ อนุปริญญา
☐ ปริญญาตรี	☐ สูงกว่าปริญญาตรี
5. จำนวนนักเรียนในสถานศึกษา คน 4
6. โรงเรียนตั้งอยู่ในจังหวัด..... 5
- สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 6
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 7
- กรุงเทพมหานคร
- กรมสามัญศึกษา
- องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น
6. ประสบการณ์การเข้าร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 ที่กรมวิชาการจัดให้โรงเรียนนำร่องฯ
☐ ไม่เคยเข้าร่วมประชุมสัมมนา	☐ 8
☐ ได้เข้าร่วมการประชุมสัมมนา โดยเข้าร่วม	☐ 9
- 1 ครั้ง
- 2 ครั้ง

ตอนที่ 2 การดำเนินการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษา

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ปฏิบัติ หรือยังไม่ได้ปฏิบัติ ในกรณีที่ยังไม่ได้ปฏิบัติ โปรดเขียนเหตุผลเติมลงในช่องว่างที่กำหนด ในกรณี que ปฏิบัติ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ได้มากกว่า 1 รายการ

ก. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

1. สถานศึกษาดำเนินการสร้างความตระหนักแก่บุคลากรของสถานศึกษา

ยังไม่ได้ปฏิบัติ

เนื่องจาก.....

.....

ปฏิบัติ โดยดำเนินการต่อไปนี้

จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

2. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการและอนุกรรมการด้านหลักสูตรของ สถานศึกษาตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

ยังไม่ได้ปฏิบัติ

เนื่องจาก.....

.....

ปฏิบัติ โดยดำเนินการต่อไปนี้

แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ สถานศึกษาและคณะอนุกรรมการระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ชี้แจงทิศทาง นโยบายและแนวทางการดำเนินงาน รวมทั้ง บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการและอนุกรรมการ

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

สำหรับผู้วิจัย

10

11

12

13

14

15

16

17

3. สถานศึกษาดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ทุกฝ่ายรับทราบ
- ยังไม่ได้ปฏิบัติ 18
 เนื่องจาก.....

- ปฏิบัติ โดยดำเนินการต่อไปนี้
- จัดให้มีการประชาสัมพันธ์โดยสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น แผ่นพับ
 จดหมายข่าว ป้ายนิเทศ นิทรรศการ ฯลฯ 19
- จัดให้มีการประชาสัมพันธ์โดยสื่อทัศนูปกรณ์ เช่น วิทยุ
 โทรทัศน์ ฯลฯ 20
- จัดให้มีการประชาสัมพันธ์โดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น โฮมเพจ
 อินเทอร์เน็ต ฯลฯ 21
- จัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตรแก่ผู้เกี่ยวข้อง เช่น
 ผู้ปกครอง หน่วยงานและองค์กรในชุมชน 22
- ออกไปเยี่ยมและพบปะประชาชนเพื่อประชาสัมพันธ์
 เกี่ยวกับหลักสูตร 23
- อื่น ๆ โปรดระบุ..... 24
4. สถานศึกษาดำเนินการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา
- ยังไม่ได้ปฏิบัติ 25
 เนื่องจาก.....

- ปฏิบัติ โดยดำเนินการต่อไปนี้
- รวบรวมและจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน เช่น บุคลากร
 งบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ 26
- รวบรวมและจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนและท้องถิ่น เช่น
 ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้ ฯลฯ 27
- รวบรวมและจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและ
 ความต้องการของนักเรียน ชุมชน และท้องถิ่น 28
- อื่น ๆ โปรดระบุ..... 29

5. สถานศึกษาดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร
- ยังไม่ได้ปฏิบัติ 30
 เนื่องจาก.....
- ปฏิบัติ โดยดำเนินการต่อไปนี้
- มีผู้รับผิดชอบในการประสานงาน หรือมีการมอบหมาย 31
- ประชุมร่วมกับกลุ่มโรงเรียน หรือสหวิทยาเขต หรือเครือข่าย 32
- ประสานกับโรงเรียนระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของหลักสูตรในช่วงชั้นที่ต่อเนื่องกัน 33
- ประสานงานกับชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 34
- มีหลักฐานที่แสดงถึงการประสานงานกับชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 35
- อื่น ๆ โปรดระบุ..... 36
6. สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา
- ยังไม่ได้ปฏิบัติ 37
 เนื่องจาก.....
- ปฏิบัติ โดยดำเนินการต่อไปนี้
- จัดประชุม/อบรมปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักสูตรฯ 38
- ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมประชุม/อบรมเกี่ยวกับหลักสูตรฯ 39
- จัดทำ/จัดหาสื่อเกี่ยวกับหลักสูตรให้ครูได้ศึกษาเพิ่มเติม
 อย่างเป็นปัจจุบันและพอเพียง 40
- สร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์
 เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 41
- อื่น ๆ โปรดระบุ..... 42

ข. การดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

1. สถานศึกษามีการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

- ยังไม่ได้ปฏิบัติ 43
 เนื่องจาก.....

- ปฏิบัติ โดยดำเนินการต่อไปนี้
- ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน 44
 - กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ของผู้เรียน 45
 - กำหนดโครงสร้างหลักสูตรแต่ละช่วงชั้น และจัดสัดส่วน
เวลาเรียน 46
 - มีการกำหนดเกี่ยวกับการออกแบบหรือแนวการจัดการ
เรียนรู้ของสถานศึกษา 47
 - จัดให้ครูผู้สอนได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และสาระ
การเรียนรู้ 8 กลุ่ม 48
 - มีการกำหนดสาระของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 49
 - มีการกำหนดเกี่ยวกับสื่อการจัดการเรียนรู้ 50
 - มีการกำหนดรูปแบบ วิธีการ และ เกณฑ์การวัดผล
และประเมินผล 51
 - อื่น ๆ โปรดระบุ..... 52

2. สถานศึกษาจัดให้ผู้เกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นต่อร่างหลักสูตร ฯ

- ยังไม่ได้ปฏิบัติ 53
 เนื่องจาก.....

- ปฏิบัติ โดยดำเนินการต่อไปนี้
- จัดประชุมครูอาจารย์เพื่อรับฟังความคิดเห็น 54
 - จัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อรับฟัง
ความคิดเห็น 55
 - จัดประชาพิจารณ์ หรือ รับฟังความคิดเห็นของผู้มี
ส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ 56
 - อื่น ๆ โปรดระบุ..... 57

3. สถานศึกษาจัดให้มีการตรวจสอบความสมบูรณ์ของร่างหลักสูตรฯ
- ยังไม่ได้ปฏิบัติ 58
 เนื่องจาก.....

- ปฏิบัติ โดยดำเนินการต่อไปนี้
- จัดให้ผู้แทนกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ตรวจสอบ
 ความสอดคล้อง และครอบคลุมของร่างหลักสูตร ฯ 59
- จัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิได้
 ตรวจสอบความสอดคล้อง และครอบคลุมของร่างหลักสูตร ฯ 60
- อื่น ๆ โปรดระบุ..... 61
4. สถานศึกษาเสนอร่างหลักสูตรฯเพื่อขอความเห็นชอบ
- ยังไม่ได้ปฏิบัติ 62
 เนื่องจาก.....

- ปฏิบัติ โดยดำเนินการต่อไปนี้
- สถานศึกษาเสนอร่างหลักสูตรสถานศึกษาต่อคณะกรรมการ
 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 63
- คณะกรรมการสถานศึกษาฯให้ความเห็นชอบหลักสูตร 64
- อื่น ๆ โปรดระบุ..... 65
5. สถานศึกษาวางแผนบริหารจัดการหลักสูตร
- ยังไม่ได้ปฏิบัติ 66
 เนื่องจาก.....

- ปฏิบัติ โดยสถานศึกษาซึ่งแจ้งทำความเข้าใจครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร ฯ ในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้
- การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 67
- การใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย 68
- การใช้สื่อการเรียนรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยี 69
- การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ 70
- การวิจัยในชั้นเรียน 71
- อื่น ๆ โปรดระบุ..... 72

6. สถานศึกษาวางแผนบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

 ยังไม่ได้ปฏิบัติ

 73

 เนื่องจาก.....

 ปฏิบัติ โดยดำเนินการต่อไปนี้

 ชี้แจงทำความเข้าใจครูผู้สอนให้สามารถแนะแนวผู้เรียน
 ในด้านการศึกษาต่อ อาชีพและปัญหาด้านอื่น ๆ

 74

 จัดตั้งศูนย์แนะแนวของสถานศึกษา

 75

 วางแผนจัดกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ เช่น

 กิจกรรมให้บริการที่เป็นประโยชน์ อาทิ
 บริการแนะแนว ชุมนุมสหกรณ์

 76

 กิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อาทิ
 ลูกเสือ เนตรนารี

 77

 กิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้กลุ่มวิชาต่าง ๆ อาทิ
 ชุมนุมภาษาอังกฤษ ชุมนุมคณิตศาสตร์ ฯลฯ

 78

 กิจกรรมตอบสนองความถนัด ความสนใจ

ของผู้เรียน อาทิ ชุมนุมดนตรี ชุมนุมโต้วาที ฯลฯ

 79

 อื่น ๆ โปรดระบุ

 80

ตอนที่ 3 การประเมินตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับความพร้อมและความมั่นใจในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องแสดงระดับความรู้ความเข้าใจของท่าน และลงใน หน้าข้อความมั่นใจ หรือไม่มั่นใจ พร้อมทั้งเขียนเหตุผลเติมลงในช่องว่างที่กำหนด

ก. การประเมินตนเองเกี่ยวกับความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	ระดับความรู้ความเข้าใจ				สำหรับผู้วิจัย
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	
1. สารของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม	☐ 81
2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในแต่ละองค์ประกอบ					
2.1 วิสัยทัศน์.....	☐ 82
2.2 ภารกิจ.....	☐ 83
2.3 เป้าหมาย.....	☐ 84
2.4 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน.....	☐ 85
2.5 โครงสร้างหลักสูตร.....	☐ 86
2.6 การจัดทำสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม	☐ 87
2.7 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน.....	☐ 88
2.8 การจัดการเรียนรู้.....	☐ 89
2.9 การกำหนดรูปแบบ วิธีการ และเกณฑ์ในการวัดและประเมินผล...	☐ 90
3. การบริหารจัดการหลักสูตร					☐ 91
6.1 การส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตร.....	☐ 92
6.2 การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร.....	☐ 93
3.3 การประเมินผลการใช้หลักสูตร...	☐ 94

ข. การประเมินตนเองเกี่ยวกับความมั่นใจในการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้
ท่านมีความมั่นใจในการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ใน
ปีการศึกษา 2545 อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่

สำหรับผู้วิจัย

มั่นใจ

95

เนื่องจาก

ไม่มั่นใจ

96

เนื่องจาก.....

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

1. ปัญหา/อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่าน

คณะทำงานด้านหลักสูตร

คณะอนุกรรมการการศึกษาฯ

(๖๐)

ฉบับที่ 2
แบบสอบถาม
สำหรับครูผู้สอน

แบบสอบถาม

การเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษา

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การดำเนินการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษา

ตอนที่ 3 ความประเมินตนเองเกี่ยวกับความพร้อมและความมั่นใจในการใช้
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความที่เป็นจริง หรือเติมคำในช่องว่าง
ที่กำหนด

1. หน้าที่ความรับผิดชอบ

หัวหน้าหมวดวิชา

ครูผู้สอน

2. จำนวนปีที่ปฏิบัติการสอน

1-5 ปี

6-10 ปี

11-15 ปี

มากกว่า 15 ปี

3. อายุปัจจุบัน

ต่ำกว่า 25 ปี

25-34 ปี

35-44 ปี

45-54 ปี

มากกว่า 55 ปี

4. วุฒิการศึกษา

ต่ำกว่าอนุปริญญา

อนุปริญญา

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

สำหรับผู้วิจัย

1

2

3

4

5. จำนวนนักเรียนในสถานศึกษา คน

6. โรงเรียนตั้งอยู่ในจังหวัด.....

- สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
 กรุงเทพมหานคร
 กรมสามัญศึกษา
 องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

6. ประสบการณ์การเข้าร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- เข้าร่วมการประชุมสัมมนาที่กรมวิชาการจัดให้โรงเรียนนำร่อง
 เข้าร่วมการประชุมสัมมนาที่จัดภายในโรงเรียนเอง
 เข้าร่วมประชุมสัมมนาที่จัดโดยองค์กร/หน่วยงานอื่น

โปรดระบุ.....
.....

สำหรับผู้วิจัย

5

6

7

8

9

10

**ตอนที่ 2 การดำเนินการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษา**

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ได้ปฏิบัติ หรือยังไม่ได้ปฏิบัติ
ในกรณีที่ยังไม่ได้ปฏิบัติ โปรดเขียนเหตุผลเติมลงในช่องว่างที่กำหนด
ในกรณีที่ได้ปฏิบัติ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ได้มากกว่า 1 รายการ

สำหรับผู้วิจัย

ก. การดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

1. ครูผู้สอนมีส่วนร่วมจัดทำองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรสถานศึกษา

ยังไม่ได้ปฏิบัติ 11
เนื่องจาก.....

ปฏิบัติ โดยได้มีส่วนร่วมดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้ 12

ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน

กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมายของการจัดการศึกษา 13

กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 14

กำหนดโครงสร้างหลักสูตรและจัดสัดส่วนเวลาเรียน 15

กำหนดสื่อการเรียนการสอน 16

กำหนดการออกแบบหรือแนวการจัดการเรียนรู้ 17

กำหนดรูปแบบ วิธีการและเกณฑ์การวัดผลและประเมินผล 18

อื่น ๆ โปรดระบุ..... 19

2. ครูผู้สอนได้จัดทำสาระของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ หรือ
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ยังไม่ได้ปฏิบัติ 20
เนื่องจาก.....

ปฏิบัติ โดยดำเนินการต่อไปนี้ 21

กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค 21

กำหนดสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค 22

จัดทำคำอธิบายรายวิชา 23

จัดทำหน่วยการเรียนรู้ 24

จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ 25

อื่น ๆ โปรดระบุ..... 26

3. สถานศึกษาจัดให้ครูผู้สอนได้จัดทำหลักสูตร 8 กลุ่มสาระ หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในรูปแบบกรรมการ หรืออนุกรรมการ หรือทำเป็นกลุ่ม
- ยังไม่ได้ปฏิบัติ 27
 เนื่องจาก.....

- ปฏิบัติ โดยสถานศึกษาดำเนินการต่อไปนี้
- มีคำสั่งแต่งตั้งกรรมการจัดทำหลักสูตรในแต่ละกลุ่มสาระหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 28
- สนับสนุนให้ครูรวมกลุ่มกันเองเพื่อร่วมกันจัดทำหลักสูตร 29
- อื่น ๆ โปรดระบุ..... 30
4. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นต่อร่างหลักสูตรสถานศึกษา
- ยังไม่ได้ปฏิบัติ 31
 เนื่องจาก.....

- ปฏิบัติ โดยสถานศึกษาดำเนินการต่อไปนี้
- จัดประชุมครูผู้สอนในสถานศึกษาเพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างหลักสูตรสถานศึกษา 32
- จัดให้ครูผู้สอนได้ร่วมตรวจสอบความสอดคล้อง ครบคลุมของร่างหลักสูตรสถานศึกษา 33
- อื่น ๆ โปรดระบุ..... 34
5. ครูผู้สอนได้สาระเกี่ยวกับท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตร 8 กลุ่มสาระหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- ยังไม่ได้ปฏิบัติ 35
 เนื่องจาก.....

- ปฏิบัติ โดยดำเนินการต่อไปนี้
- เพิ่มเติมสาระเกี่ยวกับท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นในสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค หรือคำอธิบายรายวิชา หรือหน่วยการเรียนรู้ 36
- อื่น ๆ โปรดระบุ..... 37

ตอนที่ 3 การประเมินตนเองของครูผู้สอนเกี่ยวกับความพร้อมและความมั่นใจในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องแสดงระดับความรู้ความเข้าใจของท่าน และ ลงใน หน้าข้อความมั่นใจ หรือไม่มั่นใจ พร้อมทั้งเขียนเหตุผลเดิมลงในช่องว่าง

ก. การประเมินตนเองเกี่ยวกับความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	ระดับความรู้ความเข้าใจ				สำหรับผู้วิจัย
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	
1. สารของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	☐ 38
2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
2.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมายการจัดการศึกษา.....	☐ 39
2.2 การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน.....	☐ 40
2.3 การกำหนดโครงสร้างหลักสูตร...	☐ 41
2.4 การจัดทำสารของหลักสูตร					
- การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค.....	☐ 42
- การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค.....	☐ 43
- การกำหนดเวลาและหรือจำนวนหน่วยกิต.....	☐ 44
- การจัดทำคำอธิบายรายวิชา	☐ 45
- การจัดทำหน่วยการเรียนรู้.....	☐ 46
- การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	☐ 47
2.7 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน.....	☐ 48
2.8 การจัดการเรียนรู้					
- การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	☐ 49
- การใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี	☐ 50
- การใช้แหล่งการเรียนรู้.....	☐ 51
- การวัดและประเมินผล.....	☐ 52
2.9 การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้.....	☐ 53

ข. การประเมินตนเองเกี่ยวกับความมั่นใจในการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้

ท่านมีความมั่นใจในการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ใน
ปีการศึกษา 2545 อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่

สำหรับผู้วิจัย

มั่นใจ

54

เนื่องจาก

.....

ไม่มั่นใจ

55

เนื่องจาก.....

.....

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

1. ปัญหา/อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. ข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่าน
คณะกรรมการด้านหลักสูตร
คณะกรรมการบริหารการศึกษาฯ

(๖๖)

แบบสอบถาม

ฉบับที่ 3
แบบสอบถาม
คณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

การเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษา

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การดำเนินการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน และ หน้าข้อความที่เป็นจริง

1. หน้าที่ความรับผิดชอบ

- ประธานคณะกรรมการ
- กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในบทบาทของ
- ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนผู้ปกครอง
- ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนองค์กรชุมชน
- อื่น ๆ โปรดระบุ

สำหรับผู้วิจัย

1

2

2. อาชีพ

- ราชการ/ทำงานรัฐวิสาหกิจ
- ธุรกิจส่วนตัว
- อื่น ๆ โปรดระบุ.....

3

3. อายุปัจจุบัน

- ต่ำกว่า 25 ปี 25-34 ปี
- 35-44 ปี 45-54 ปี
- มากกว่า 55 ปี

4

4. วุฒิการศึกษา

- ต่ำกว่าอนุปริญญา อนุปริญญา
 ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

5. ประสบการณ์การมีส่วนร่วมทำงานในฐานะกรรมการของสถานศึกษา

- 1-5 ปี 6-10 ปี
 11-15 ปี มากกว่า 15 ปี

6. ประสบการณ์การเข้าร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา
ชั้นพื้นฐานที่กรมวิชาการจัดให้โรงเรียนนำร่อง

- ไม่เคยเข้าร่วมการประชุมสัมมนา
 เข้าร่วมการประชุมสัมมนา

สำหรับผู้วิจัย

 5 6 7ตอนที่ 2 การดำเนินการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรชั้นพื้นฐานของสถานศึกษา

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ได้ปฏิบัติ หรือยังไม่ได้ปฏิบัติ
 ในกรณีที่ยังไม่ได้ปฏิบัติ โปรดเขียนเหตุผลเต็มลงในช่องว่างที่กำหนด
 ในกรณีที่ปฏิบัติ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ได้มากกว่า 1 รายการ

ก. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

1. สถานศึกษาดำเนินการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ยังไม่ได้ปฏิบัติ
 เนื่องจาก.....

- ปฏิบัติ โดยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้
- จัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อชี้แจง
บทบาทหน้าที่และแนวทางการดำเนินงาน 8
 - จัดส่งสื่อเอกสารชี้แจงบทบาทหน้าที่ และแนวทางการ
ดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 9
 - อื่น ๆ โปรดระบุ..... 10

สำหรับผู้วิจัย

 8 9 10 11

2. สถานศึกษาได้ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่กรรมการสถานศึกษา
- ยังไม่ได้ปฏิบัติ
เนื่องจาก.....
.....
- ปฏิบัติ โดยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้
- จัดให้มีการประชาสัมพันธ์โดยสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น แผ่นพับ
จดหมายข่าว ป้ายนิเทศ นิทรรศการ ฯลฯ 13
 - จัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตร 14
 - ออกเยี่ยมและพบปะกรรมการสถานศึกษาเพื่อชี้แจง
สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร 15
 - อื่น ๆ โปรดระบุ..... 16
3. สถานศึกษาได้ดำเนินการจัดให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา
- ยังไม่ได้ปฏิบัติ
เนื่องจาก.....
.....
- ปฏิบัติ โดยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้
- รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและความต้องการของ
คณะกรรมการสถานศึกษา 18
 - จัดให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการรวบรวม
ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนและท้องถิ่น เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น
แหล่งการเรียนรู้ ฯลฯ 19
 - อื่น ๆ โปรดระบุ..... 20

4. สถานศึกษาได้ดำเนินการชี้แจง สร้างความเข้าใจกับคณะกรรมการ
สถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
ตามแนวทางของหลักสูตรฯ
- ยังไม่ได้ปฏิบัติ 21
เนื่องจาก.....
.....
- ปฏิบัติ โดยสถานศึกษาดำเนินการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ
- การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 22
 - การใช้สื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ 23
 - การวัดและการประเมินผลแนวใหม่ 24
 - การจัดกิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมนักเรียน 25
 - อื่น ๆ โปรดระบุ..... 26
- ข. การดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา
1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายและทิศทางการ
ดำเนินงานของสถานศึกษา
- ยังไม่ได้ปฏิบัติ 27
เนื่องจาก.....
.....
- ปฏิบัติ โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้
- การกำหนดนโยบายของสถานศึกษา 28
 - การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา 29
 - อื่น ๆ โปรดระบุ..... 30

2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
- ยังไม่ได้ปฏิบัติ 31
 เนื่องจาก.....

- ปฏิบัติ โดยสถานศึกษาจัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีส่วนร่วมดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้
- การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน 32
- การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมายของการจัดการศึกษา 33
- การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 34
- การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรและจัดสรรส่วนเวลายเรียน 35
- การกำหนดแนวการจัดการเรียนรู้ 36
- การกำหนดรูปแบบ วิธีการและเกณฑ์การวัดผลและประเมินผล 37
- อื่น ๆ โปรดระบุ..... 38
3. คณะกรรมการสถานศึกษาได้แสดงความคิดเห็นต่อร่างหลักสูตรสถานศึกษา
- ยังไม่ได้ปฏิบัติ 39
 เนื่องจาก.....

- ปฏิบัติ โดยสถานศึกษาดำเนินการต่อไปนี้
- จัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อรับฟังความคิดเห็นที่มีต่อร่างหลักสูตรสถานศึกษา 40
- จัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบความสอดคล้อง และครอบคลุมของร่างหลักสูตร 41
- อื่น ๆ โปรดระบุ..... 42

4. สถานศึกษาดำเนินการเสนอร่างหลักสูตรต่อคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อขอความเห็นชอบ

ยังไม่ได้ปฏิบัติ

43

เนื่องจาก.....

ปฏิบัติ โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

สถานศึกษาเสนอร่างหลักสูตรสถานศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา

44

คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบหลักสูตร

45

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

46

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

1. ปัญหา/อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ
คณะกรรมการด้านหลักสูตร
คณะอนุกรรมการการศึกษาฯ

